

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— „
Pe 3 luni . . . 7— „
Pe o lună . . . 2-40 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1 a.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțumite publice și Loc deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

„Tribuna dușmanilor“

de Aurel C. Popovici

Deși toată lumea noastră politică serioasă știe azi că organul întemeiat de *ex-naționalistii* Mangra, Slavici și Brote și condus de *inca-naționalistii* Ciorogariu și Șciopol un mai servă decât intereselor guvernului maghiar, „Tribuna“ nu slăbește partidul național cu critica ei, cu dragostea ei... Partidul, prin oamenii săi de frunte, a desavuat-o anul trecut; a declarat-o organ al unei politici de duplicitate; a numit-o un organ de trădare. De geaba, organul d-lui Mangra-Brote-Ciorogariu se consideră mai important decât partidul și comitetul, mai important decât partidele din România cari toate sunt de partea partidului și a comitetului și au desabrobat, în diferite rânduri, atitudinea farizeică a acestui ziar scris românește pentru izbânda politicii ungurești.

Ați observat că guvernul maghiar nu mai susține reviste și ziare „românești“ conduse de „români“ ca Moldovan Gergely? A învățat și el minte. L'au convins Mangriștii că nici odată românii nu au să se ia după gura unor oameni din cale afară deochiați ca Moldovan Gergely, Burdea și alții. Tribuniștii părintelui Mangra s'au oferit să facă ei politica pe care renegații prea vechi și prea cunoscuți nu o putuseră face mai înainte, dar mi-te acum când și lumea noastră s'a mai luminat.

De unde știm noi lucrurile astea?... Din „Tribuna“ — Mangriștii sânt azi uneltele guvernului maghiar. Care a fost, este și trebuie să fie scopul unei politici de ma-

ghiarizare? In prima linie și mai presus de toate: ea trebuie să zdrobească pe toți aceia cari conduc partidul național. Guvernantii maghiari încercaseră, precum știm, în deosebite rânduri să desființeze prin teroare partidul național. De aceea au și fost târiți odată toți membrii comitetului în fața tribunalului; de aceea au și fost condamnați cu toții la ani de pușcărie; de aceea a urmat faimosul ucaz al lui Hieronymi care declara comitetul dizolvat; de aceea procesele de presă se țineau lanț; de aceea fură osândiți românii cu grămada chiar și pentru aluzii aprobative la politica comitetului, a urgisitului „oláh komité“.

Dar de când contele Tisza a fraternizat cu mangriștii la Arad, — lucrurile s'au schimbat. Indatăce Tisza văzu, că tribuniștii sunt „képzett emberek“...; că ei înșiși desaproabă politica comitetului pe care de fapt o combătuseră cu înverșunare de când cu prima eliminare a d-lui Brote din politica națională, de când cu preliminariile păcii Bánffy—Sturdza, de când cu decorarea lui Jeszenszky, de când, cu un cuvânt, tribuniștii începuseră să atace pe doctorul Ioan Rațiu și să ridice în slava cerului pe Brote și Mangra — contele Tisza și-a zis: nu prin Moldovan Gergely și nu prin oarbă teroare vom desființa noi „comitetul autorizaților“ — cum se exprima atât de spiritual „Tribuna zilelor noastre“, — ci prin aderenți de ai partidului, prin buni cunoscători ai comitetului, ai actualilor și viito-

rilor săi membri. E greu, e imposibil pentru un dușman să vâre zizanie într-o familie străină de el; e însă lucrul cel mai ușor, când el se face prieten binevoitor cu unii sau alții din acea familie și poate opera dela distanță, neobservat, neimpiedecat, indirect și totuș — drept spre țintă.

Așa a operat și așa operează Tisza prin bunii săi amici tribuniști în mijlocul acestei mari și nenorocite familii românești. *Dela Hieronymi încoaci, nimeni n'a fost și nu este un mai înverșunat dușman al partidului național și al comitetului său, decât contele Tisza, care chiar și d-lui dr. Mihai îi declarase, că e imposibilă orice împăcare între maghiari și români, câtă vreme nu se va fi dizolvat partidul național al românilor, câtă vreme românii vor continua să asculte de acel ticălos „nagysebeni komité“...*

De aceea lucrează părintele Mangra azi din răspuțeri întru discreditarea comitetului național în sus; de aceea îl ajută domnia Brote și Slavici pe cât mai pot și ei; de aceea țipă și zbiară „Tribuna“ în jos, de ani de zile, ca ieșită din fire, contra comitetului aruncând zilnic găleți de minciuni, de insulte și calomnii infame în contra membrilor săi. Zice contele Tisza, zice Khuen-Héderváry, zice Jeszenszky că un Mihali și toți „voevozii“ românilor — expresia „Tribunei“, sunt „impossibilisek?“ Iată că și „Tribuna“ ne asigură că discursurile parlamentare ale acestor români sunt „impossibilisek“. Ah, când vorbea Oncu!... Toată Europa asculta ca la discursul lui Sir Edward Grey!...

„Tribuna“ și-a alcătuit și un stafaj de băeți generoși, de poeți și prozatori. Ca să-și mai refacă nițel virginitatea pe care de atâ-

Veteranul

Printre acei cari se frământau nerăbdători, așteptând să le vie rândul la *audiență*, unul se deosebia între toți, căci pe lângă că era cel mai rău îmbrăcat, avea și piciorul de lemn, care la orice mișcare, troncâna supărător pe parchetul lustruit al salei de așteptare... Se cunoștea că-i un veteran, după decorațiile de metal fără preț, cari se înșirau pe redingota înverzită de purtare a eroului dela 77...

Barbișonul des, aproape cărunț, ar fi fost o podoabă pentru o față mai simandicoasă, dar pentru șchiopul cel rău îmbrăcat, cu fața înăspriță de neajunsuri și greutate, era un adaus netrebuitor, care îi da înfățișarea unui țap speriat, sau unei arătări ciudate, îndemnându-te la răs și la batjocură... Mai purta și pe nasul său rotund și cam roșu, o păreche de ochielari negri care de departe păreau două pete rotunde de cerneală, făcute în batjocură pe chipul luptătorului pentru *Neatârnavre*. De altminteri, omul nu se simția de loc stingherit de lumea dimprejur, și se uita la toți fără de nici o sfială.

Ținea în mână niște acte pe care le cerceta cu deamănuntul și cu curiositate, ca și când atunci le vedea pentru întâia dată.

Iși mișca într-una buzele ca și când ar fi

vorbit cuiva. Câte-odată, făcea din mână câte-o mișcare de împotrivire sau de încuviințare.

Cei din sală ar fi răs cu poftă, făcând haz de înfățișarea și mișcările lui, dacă grijele cari-l aduceau la minister, nu i-ar fi reținut. Într'un rând odagiul, văzându-l că se tot frământă și că tot bodăgânește, se duse la el și îl amenință, că dacă nu se astâmpără locului, nu va mai fi primit în audiență.

Veteranul își luă îndată o poziție de militar și, maimuțărind un salut, strigă de-l auzi întreaga sală:

— La ordin!

Și rămase locului, aproape nemișcat, până ce-i veni rândul.

Când intră în cabinet, ministrul se întreținea cu un domn în vizită, cu favoriții albi ca și lăna cea albă. Vorbeau pe șoptite și se vedea bine că puneau la cale lucruri foarte însemnate.

Ministrul, dând cu ochii de veteranul care înainta cu băgare de seamă, ca nu cumva să-și încuree vârful piciorului de lemn în stofa covorului, făcu un gest de enervare. Ii făcu semn să numai înainteze:

— Da dumneata, ce vrei?

Veteranul salută soldățește, lovindu-și fruntea cu dosul palmei:

— Să trăiți Măria Voastră!!

Rămâne apoi nemișcat, drept. Numai barbișonul îi tremura ca scuturat de friguri. Fără voia

ministrului îi veni a zâmbi; și indulcindu-și vocea îl întreabă:

— Ce te aduce, la noi, voinice?

Căutând cuvintele și cumpănindu-și gesturile, veteranul care înainte de toate, voia să arate că e om umblat în societate, începu:

— Sunt veteran, dle ministru!... Apărătorul patriei, care, cum să fie și-a vărsat sângele pentru independența țării!... Hi cu mare respect, am venit la înălțimea d'voastră ca să vă solicit, cerându-vă o palmă de pământ *cultivabil*, pe care să-l cultiv *rațional*, după carte... Să-mi pot câștiga și eu, *Excelență*, existența zilei mele de mâine...

Surprins, ministrul îl întrerupe:

— Da cum, dumitale nu ți-s'a dat pământ ca și la ceilalți?

— Dat, Măria Voastră, mi-a dat, ce să fie — dar partea mea e o sfoară de pământ galben... Nu pot să-măna în el nici cucută, nici sfeece d'alea porceștile...

Ministrul, întorcându-se spre domnul cel cu favoriții albi, exclamă:

— Poftim!.. Numai așa-i auzi plângându-se că nu li s'a dat pământ *cultivabil*!.. Și sunt încredințat de contrariul!.. Umblă să aibă pământ ca să-l dea pe sub mână la plugari.

— Ba nu! fără că-l lucrăm! — se jură veteranul, și ducându-și mâna la piept, adăugă: Pe aste sfinte decorații, jur că nu-i bun de nimic pământul!..

tea-ori o pierduse și pe care acum mereu o regăsește iarăș — după constatările pricepuților ei admiratori... Căci aceștia „constată” că tradarea tot nu-i dovedită!... Dar pentru că în lume există și femei pierdute cari totuși se bat în piept și se pretind virgine — asta nu e tocmai un cuvânt spre a pune vre-un temei pe asigurările lor! Și după cum există femei pierdute pentru societatea omenească, tot așa există și gazete pierdute pentru partidele politice și numai naivii, numai cei ce nu cunosc nici primele elemente ale politicii, își pot închipuie că o gazetă atât de compromisă mai poate fi de vre-un folos partidului pe care l-a trădat și-l tradează în mod atât de cinic. O asemenea gazetă nu se mai poate reabilita. Nici dacă îi face curte sau o ia de tovarășă a vieții sale chiar cel mai mare poet dintre câți au fost, sunt și o să mai vie în văile Carpaților... Pot poezii să cânte în nemuritoare ditirambe farmecele vre-unei Mesaline. Lumea va ceti și se va încânta, sau va da din umeri și va trece înainte. Când însă poezii se apucă să preamărească virtuțile vre-unei asemenea cochete festelite și sulemenite, — lumea se întreabă cu mirare: de ce-o fi ajuns acești poezii atât de repede prozaici? De ce nu mai fac nici o impresie asupra oamenilor gânditori? De ce chiar reputația lor literară scade mereu? De ce în loc de cuvinte de încântare, se aud tot mai multe glasuri de indignare la adresa lor? De ce? Pentru că un popor sănătos la cap și suflet știe deosebi perfect de bine virtuțile fictive de virtuțile adevărate, aparenta lustruită de realitatea simplă, minciunile poetice de adevărurile vieții.

*Și acum priviți cuspaime în fața noastră sceptic rece,
Vă mirați cum de minciuna astăzi nu vi-se mai
/trece?*

Khuen și reforma electorală. Lucru curios! Conducătorii politicii maghiare, de câteori li se da ocaziune, fie la masa albă, fie chiar la masa verde, să se pronunțe asupra unei chestiuni importante dela ordinea zilei, știu să scape, cu o măiestrie rară, tocmai de aceea de ce lumea ar fi mai curioasă, adevădat de a-și spune clar și precis păreriile lor adevărate.

Și noi totuși le cunoaștem gândul și intențiunile. Fiindcă ori cât de diplomați ar vrea să

pară inteptii patriei, gura îi scapă de multeori. Asta se întâmplă mai ales atunci când îi atacă contrarii acuzându-i cu reacționarism sau din contră cu prea mare liberalism, așa pe adevărații votului universal, prin care — zic ei — se amenință caracterul maghiar al statului, unitatea națională...

Khuen acuză pe Iusth că pactează cu naționalitățile, voind să le dea acestora prea mare influență în conducerea statului prin introducerea votului universal. Acesta se apără spunând că votul lor universal va scoate pe d. Mihali din camera maghiară...

Khuen vrea să asigure cercurile conducătoare din Viena că în ce privește liberalismul nici Iusth nu se deosebește de el, întrucât nici Iusth nici ceilalți patruzeciștiști nu sunt aderenți sinceri ai sufragiului universal.

Și îi dă de știre Vienei prin ziarul „Fremdenblatt”, că partidele opoziționiste deși cer reforma electorală tot așa ar face obstrucție în contră în caz că aceasta ar fi pusă pe biroul camerei ca proiect al guvernului, întocmai cum fac azi față de proiectele militare.

„Magyarország” luând apărarea partidului justhian încearcă să dovedească că îndată ce va pleca Khuen din scaunul ministerial, puterea și influența de acum a puținilor agrari, cari stau la spatele guvernului, s'ar reduce la adevărata lor valoare, la zero.

Și după căderea reacționarilor va urma ne asigură „Magyarország” — triumful ideilor liberale moderne, va urma o eră fericită, iar primul pas spre libertate și egalitate și frățietatea maghiară îl vor face „liberalii” patriei „maghiare” prin introducerea votului universal.

Ne mai asigură „liberalii” noștri maghiari că votul lor universal va fi totodată și egal și secret, dar în același timp ne spun că după introducerea lui „agitatori” de felul lui Mihali nu vor mai putea străbate în parlamentul „maghiar”, agitatori, cari — susținem noi — reprezintă aspirațiile a lor 12 milioane de nemaghiari din Ungaria.

„Fremdenblatt” e un ziar ospital. Și-ar putea pune coloanele la dispoziția vre-unui politician maghiar, fie acela liberal de felul lui Khuen fie de felul lui Batthyányi să ne lămurească și pe noi, cam ce bazaconie va fi aceea ce numesc „liberalii” maghiari sufragiu universal, egal și secret, chemat să scoată din parlamentul Ungariei pe reprezentanții majorității populației din această țară?

Indemnitatea. La conziliul comun de miniștri ce se ține azi în Viena ia parte și premierul Khuen.

Obiectul principal al discuției îl formează de sigur, reforma militară. Situația politică din Un-

garia nu se va schimba nici după întoarcerea lui Khuen dela Viena. Se prevede prin urmare că bugetul nu va putea fi votat înainte de vacanțele crăciunului, așa că guvernul va fi silit să ceară indemnitate. Aceasta i-se va vota probabil pe un termen de trei luni.

Alegerile din Croația. Intreaga Croație e azi în fierbere. Din depărtări mari chiar din Triest s'a adus pe ziua de azi miliție în toate centrele cercurilor în vederea alegerilor. Se prevăd turburări grave în mai multe cercuri, unde campania electorală a fost mai violentă. Conteul Fridrich Kulmer, un fruntaș de seamă al politicii croate, a adresat cabinetului imperial o telegramă de umătorul conținut:

„Deoarece guvernul actual nu numai că nu apără interesele națiunii croate, ci dimpotrivă pas de pas le calcă în picioare, vă rugăm Majestate în numele coaliției sârbo-croate, să dispuneți ca să se ia măsuri pentru asigurarea libertății alegătorilor și pentru încetarea corupției.

In Carlsburg și Vrbosko, două cercuri unde s'au ales totdeauna candidați de-ai coaliției, — alegerea a fost oprită de guvern fără nici un motiv, după ce adunaseră deja la urne peste o mie de alegători.

Din cameră. Guvernul se luptă ca discuția bugetului să se facă cât mai pripit, ca înainte de vacanță să se poată termina — singura muncă ce ar face astfel un partid al muncii...

Ca să scurteze aceasta discuție, după dorința guvernului, deputații din partidul muncii înscriși la cuvânt au renunțat.

Azi s'a început discuția bugetului ministerului de culte. După referentul Kammerer a luat cuvântul Sággy Gyula. Se ocupă de organizarea nouilor universități.

Recomandă apoi pe contele Apponyi uneia din nouile universități.

Sala a fost aproape goală, deși se svonise că ședința de azi va fi foarte agitată din cauza unor interpelări în chestia congregațiilor și în chestia secțiunii a V-a a ministerului de culte.

În clipa aceea intră ușierul aducând o carte de vizită.

— Să poftescă! zise ministrul și, întorcându-se către veteran adăugă: să vii altădată.

— Cum altădată? — se rugă veteranul. — Eu vin tocmai din Dobrogea pe socoteala mea și acum mă amănăți pe altădată!... Nu mă lăsați așa... Am acte... Am drepturi, să vedeți!... E păcat de Dumnezeu...

Enervat, ministrul îl pofti afară. Veteranului nu-i mai tremura barbișonul. Ochiul se rotunzira aruncând priviri aprinse. Proptindu-se în piciorul său de lemn, prinse a declama:

— Va să zică acum mă dați afară!... Pe mine mă dați afară, pe mine care am fost în război!... Frumos de tot!... De asta mi-am pus vieța în primejdie!... Mă duc la Maria Sa Regele!... El a fost în război!... El știe ce va să zică, să te duci în război!...

Da nu-și isprăvi vorba, și ușierul îl și împinse bineșor pe ușe. Foarte îngrijat de întâmplarea asta care putea să-l indispuie pe ministru, domnul cel cu favoriți, găsi de cuviință să spuie că n'ar trebui ca toți nebunii să fie primiți în audiență.

Se întâmplă că în clipa când veteranul eșia dela ministru, să fie văzut de un funcționar de al ministerului. Părându-i hazlie atât înfașurarea cât și indignarea necunoscutului, gândi că ar face o plăcere colegilor săi de birou, arătându-le acest muzafr ciudat. Il pofti în biroul arhivei, unde

tovarășii lui de muncă dormitau cu capul plecat pe registrele deschise. Funcționarii trezindu-se, văzură cubucurie pe colegul lor care intra triumfător la brațul cu schiopul cel cu barbișon. Il primiră cu urale, silindu-se care de care să-i dea un scaun nouului venit. Dar veteranul, ca să le arate că pentru el nu era o așa de mare măgulire primirea ce-i se făcea, zise cu oarecare mândrie:

— Și eu am fost funcționar!... Am fost la Regie, copist!...

Cineva îl întrebă de ce a ieșit așa de supărat dela ministru!...

— Cum să nu mă supăr domnule!... Eu îi cer dreptul meu, și el mă amenință cu darea afară! — Pe dumneata, afară?... Auzi domnule! — se prefăcură cu toții că se miră.

— Da pe mine!... pe mine care am fost în război!...

Un băiețandru glumi:

— Acolo, ți-ai lăsat piciorul?

— Numai piciorul?... În trei rânduri, am fost rănit! La trei asalturi am luat parte!... La primul atac, am fost lovit în frunte, aci — făcu arătând o cicatrice — glonte a lunecat pe sub piele, a ocolit capul, și a mers de s'a oprit în șale... Am avut văjăituri grozave atunci la cap!...

— Și acum trebuie să mai ai văjăituri! răsău subarhivarul!...

— Cum să n'am!... Mereu îmi văjăie capul când mă supăr și... nu pot să uit ziua ceia... groaz-

nică zil!... Da la al doilea atac!... Ce știți voi?!... Ne găsea cu regimentul la gura Plevnei!... Colonelul Cerech ne-a băgat în foc!... Nu dormisem nici două ceasuri în trei nopți!... Cum să dormi în șanțul plin de apă și noroi?!... De 24 de ore gura mea nu atinsese mâncarea!... Și ce fum și ce păclă în ziua ceia!... De, ce știe ministrul!... Mai mult mă țărăm decât umblam!... Pe frunte îmi curgeau sudori reci și rana încă nu se închisese bine!... Nu mă gândeam la asta!... Ași fi putut tare bine să mă duc la ambulanță, dar n'am vrut!... O viață are omul!... Într'un rând, era să cad jos de oboseală, însă mă trezi la timp comanda „înainte!” Da cum s'a dat asaltul nu mai știu nimic!... Mai târziu m'au adunat cei dela ambulanță!... Aveam un glonte în coastă, sub coasta dreaptă!...

— Și pe unde a ieșit? — întrebă răsău arhivarul — prin creștet sau prin tâlpi?

Veteranul se uită la el lung, clătănind cu dispreț din cap:

— Vă bateți joc de mine!... Nu-i frumos pentru niște funcționari... se cunoaște, că n'ați fost la război!... Ce știți voi?!... Mă duc la Maria Sa Regele!... El n'are să mă rădă!...

Și plecă mormăind, cu toată silința funcționarilor cari voiau să mai petreacă puțin.

Pe parchetul de ciment al sălei, se mai auzi boncănind piciorul de lemn al viteazului dela 77, pe când, în urmă, mai răsuna încă răsetele celor tineri!...

Al. Cazaban

„Ce e cu tradarea?”

Pledoarie pentru mangrism în „Tribuna zilelor noastre”

„Nimic nu este mai expus controlului public, decât coloanele unui ziar. E o carte deschisă, în care citește oricine. Dacă potrivit noștri ar fi găsit în „Tribuna” un singur articol, o singură frază sau măcar un cuvânt de tradare, nu s'ar fi năpustit asupra lui ca hienele, arătând lumii întregi dovada mult așteptată?”

„Meșterul de oglinzi”,
„Tribuna” Nr. 39—1911.

Reproducem mai la vale un articol din „Tribuna zilelor noastre” — cum îi place d-lui O. Goga să numească gazeta, care, grație apucăturilor de cari se folosește în cele din urmă din zilele noastre, poate fi numită o gazetă de scandal.

Articolul acesta a fost publicat în nr. 190 din 5/18 septembrie 1910 al „Tribunei”, la vre-o 5 luni după tradarea lui Mangra, la vre-o 2 după tumba politică a lui Ion Slavici, pe care a ținut să-l „ucidă” d. Oct. Goga însuși — și la vre-o lună după ce Eugen Brote s'a strecurat, spre acelaș caș-caval, pe dăra „punctelor sale de orimtare”. Așadar în „Tribuna zilelor noastre”.

Sublinierile, ca și parentezele, sunt toate ale noastre. Ele dau măsura tăriei din otrava ce cuprind rândurile. E o foarte meșteșugită pledoarie pentru mangrism. Iată-o:

Consecvența în materie politică.

„Privim înmărmuriți la atâtea schimbări vertiginose de convingeri și caractere, la atâtea contradicții stridente în viața publică a oamenilor de seamă. Le luăm viața dela început și urmărind firul acțiunii lor încercate, rămânem surprinși în fața acestor bizare salturi și zig-zaguri a urmelor lăsate. Și totuși, (aha!) dându-ți bine seama, nu poți fi nimic mai adânc omenesc decât acest fenomen („salturile și zig-zagurile”). Căci omul e ca orice celulă organică; el simte, vibrează, se schimbă și se primenește, (?) fiind și el supus procesului de durnă prefacere. Ce voii? Stânca de granit, că e stâncă, și totuși, în curs de veacuri se preface, sau se preface și-si schimbă înfățișarea; dar omul supus clipei ce trece și patimei ce sfarmă?!”

De aceea să nu ne pară atât de dureroase și de ciudate aceste schimbări în fondul lor. (Bine!) Etern este numai adevărul și frumosul, în accepțiunile lor variate (foarte bine!... accepțiunile!) Dar ce este val, trece ca valul înainte; se mișcă, se urecă și se coboară după o lege a firei, fără astâmpăr și fără zăgaz.

— Am putea să fim și mai cucerători (mă rog!) și să zicem că procesul acesta de continuă evoluție se simte îndeosebi în reprezentanții ei mai aleși ai omenirii (?) Firile cele mai subtile, nervii cei mai impresionabili, mințile cele cuprinzătoare sunt în fierberea cea mai constantă și expuse la cele mai multe schimbări. (?)

Cine cunoaște de pildă arta, (rătăcire intenționată) știe bine prin câte metamorfozări nu trebuie să treacă un suflet de artist, până a-și fixa definitiv credințele estetice. Cine a răsfoit prin istoria politică (în sfârșit!) a unei țări, știe prin câte îndoieli și cotituri trec bărbații de stat, până a reuși să-și impună voința. Și în orice ramură a științei, (iar!) sau a progresului omenesc în genere, individualitățile cele mari sunt mult mai complexe, decât să-și poată realiza toate aspirațiunile (!) după o singură formulă și cu un restrâns număr de principii.

Iar, dimpotrivă, oameni monocorzi, („bipezi inconștienți”) cari își creiază dintr'un început o platformă a vieții, de pe care nimic nu-i poate abate; visătorii îndârjiți, (!) cari să închid înaintea ori cărei invențiuni, (zi-i pe nume!... ce-are a face visarea cu invenția!) se aseamănă unor mașine cu făcâneli exacte, a căror funcțiune încetată este desigur ireproșabilă, dar care întârzie și ră-

mâne mult în urmă, în concursul forțelor moderne.

— Aceste sunt lucruri certe. („și „privim înmărmuriți!”...) Le știm și le admitem, de sigur, căci dimpotrivă faptele ne-ar da desmăgire. Curios este însă, că adevărul tot nu ne mulțumește (aici vrând s'o mai dreagă, o încercă!) Vedem noi că este în firea omului de a se schimba mereu. (în sfârșit!) Vedem cum frunzași politici, de ai unui partid de astăzi, (unde?) sunt, mâne, în fruncea altui partid, cu vederi cu totul opuse. Am văzut înalți sfinți contemporani, în politică, începânduși cariera pe la intrări socialiste, făcând apoi pe apărătorii celor mai reacționare tradiții și terminând printr'un rol de înfocați naționaliști (model de politică intransigentă pentru Ardeal...) Am văzut oratori apostolici, (?) cari se jucau cu sufletul multimei, cum se joacă vântul cu o cârpă, bătându-o în dreapta și în stânga. Și e bine să ne oprim, să ne facem o rezervă.

— Omul politic de sigur își schimbă sistemele, tactice mai ales, (așa!... cu pază!) după cum îi cer interesele și după cum îi permit împrejurările de a-și duce la îndeplinire câteva idei fundamentale, (o mîtră episcopicească de pildă, iar pentru autorul infamiei direcția unui ziar). Și când aceste schimbări, în aparență probe de inconsecvențe, (?) devin necesare și se fac astfel cu deplină convingere și cu o logică fatală a evenimentelor, (?) nimeni nu are de ce să se mire. Nici odată însă nu se vor găsi scuze pentru acele inconsecvențe, cari isvoresc, în mod evident, din motive de ordin personal și pun în joc, în mod frivol (frivol?) soarta popoarelor. În privința aceasta poporul își are educația sa și știe singur să facă o deosebire între o inconsecvență psihologică (te văd Mefisto!) și inconsecvența sinonimă cu tradarea. El știe foarte bine că acești mlădioși conducători, ale căror convingeri nu izvoresc dintr'o conștiință adâncă, nu sunt prietenii, și dușmanii cauzei îmbrățișate. (ce intransigent!)

— Să lămurim deci. Noi, ca și oricine altul, (tu, tribuniști „zilelor noastre” ori noi români?) care are o intuiție dreaptă în chestiuni politice, nu sântem pentru formule stereotipe. Viața publică se găsește pururea în fluctuațiune, încât despre principii și tactică (tactică găsim la Mangra, iar din principii mai lăsăm noi...), tăiate în bronz, este greu a vorbi. Și nici nu credem că drepturile sunt imprescriptibile. Aspirațiunile noastre pot să crească, sau să se coboare, după epoce și caracterul lor.

Sânt însă anumite idei fundamentale, (mulțumim!) sunt idealuri generale, asupra cărora nu mai admitem discuție în ceea ce privește consecvența lor. (ce categoric!). Nu poți fi un luptător pentru cauza românească și, în același timp, o atreapă de uncăltă în mâinele adversarului. (ce accent puternic!). Nu poți sluji cultura românească în calitate de mercenar al adversarului istoric al neamului tău. Căci aceste și altele nu mai sunt inconsecvențe nevinovate, (?) ci sunt de-a dreptul paradoxe și conflicte sufletesti din domeniul patologiei. (săraca psihologie!...)

La noi, din păcate, s'a ivit și tagma aceasta de inconsecvenți nelogici. (iată un cuvânt tare!) Și pe cât de mult trebuie să plângem (cu lacrimi de crocodil...) pe aderenții statorniciei, dusă la absurd și pe oamenii unci singure formule, pe atât de mult ne doare (?) să vedem cum câteva energii de seamă se desprind din rândurile noastre și cum aceste, prin salturile mortale ale firei lor inconsecvente, trec ținta și dispar în prăpastie.”

Acest articol s'a tipărit numai la două luni după ce se însemnase cu sânge o mare înfrângere a poporului nostru, aici; s'a tipărit, atunci când se credea de mulți, că „oratorul apostolic”, care odinioară „se juca cu sufletul multimei”, va reuși să ducă cu el o parte însemnată a poporului nostru

ostenit de atâtea hărțuială zadarnică; s'a tipărit când pleava păturii noastre conducătoare — în care generația tânără are mulți reprezentanți doritori de viață bună — se credea îndestul de hotărâtă să urmeze pe cei trei eroi naționali.

„Consecvența în materie politică” pledează, credem, îndestul pentru inconsecvență. Intreg cuprinsul acestui articol se reduce la următoarele idei: inconsecvența în politică e o fatalitate, fiindcă principiile se pot schimba după împrejurări, — nu mai vorbim de tactică, — drepturile astăzi sunt, mâne nu sunt... Potrivit acestei filozofii politice, Mangra, „fire subtilă” și „minte cuprinzătoare”, a rămas cu oarecari „idealuri generale”, „asupra cărora nu mai admitem discuție”... În noul ipostas deci „pe cât îi permit împrejurările”, „ar putea să-și aducă la îndeplinire câteva idei fundamentale”, cu toate că... și el... nu știa cum... prea...

Cu aceasta credem că masca sub care de atâtea vreme „Tribuna” mistifică opinia publică românească cinstită, este definitiv ruptă de pe fața ei. Iar „procesul” pe care dânsa-l crede „judecat”, de abia se deschide...

Scrisoare din Roma

Un mozaic roman descoperit la Ain-Zara. — Crăciunul soldaților din Tripolitania. — Poetele italiene și războiul.

Zilele trecute, pe când bersalierii se îndeletniceau cu săparea unor șanțuri, în apropiere de Ain-Zara, au dat de un splendid mozaic roman, care se crede că datează de pe timpul Antoninilor. În orice caz, frumoasa operă aparține epocii de decadentă, deoarece din finețea lucrării, eleganța desenului și mai ales după măiestria culorilor încrustate se vede influența alexandrină. Mozaicul are forma unui pătrat, e perfect conservat și după dimensiuni, pare să fi fost „pavimental” vre-unui mare salon. Fără a reprezenta nici o figură, are ornamente de o factură și de un gust foarte fin; o bandă lată de arabescuri frumoase colorate încunjură centrul, care e împodobit cu o bogată cunună de lauri, legată cu panglici înodate cu mare dibăcie.

Această descoperire neașteptată a produs mare admirație printre rândurile trupelor italiene aflate la Ain-Zara. Sufletele simple ale bersalierilor ca și cele complicate ale superiorilor au fost viu impresionate la vederea mozaicului multicolor, care strălucea la lumina soarelui. Entuziasmul gazetariilor de față nu s'a oprit numai la contemplarea operei, ci au căutat să-i găsească pe lângă o frumusețe materială și una ideală.

Astfel vedem pe Guelfo Civinini înălțând cu cuvinte patriotice valoarea acestei lucrări latine descoperite de o mână latină. „La primul pas făcut pe pământul cucerit, zice ziaristul italian, iată că ne întâmpină trecutul nostru. El a eșit la lumină din năsipul cu care vânturile deșertului îl acoperise de secole mai mult ca să-i păstreze de cât ca să-i distrugă urmele; ceea ce era al nostru a devenit al nostru. Și măreția nouă trebuia să regăsească resturile celei vechi ca să se recunoască împreună. Bersalierii Italiei n'au făcut decât să se îndrepte pe drumul bătut de legionarii Romei și să recunoască acum la Ain-Zara vechea provincie romană”...

Pănu mai eri, dela un capăt la celalalt al Italiei, se făceau colecte ca să se vie în ajutorul răniților sau a familiilor celor cari și-au dat viața pe câmpul de luptă. Cu apropierea sărbătorilor Crăciunului, gândurile sau îndreptat și spre bravi soldați, rămași să ție piept dușmanului în Tripolitania și siliți să petreacă cea mai veselă dintre sărbători cu teama în suflet. Ca să le mai indulcească puțin soarta și să-i facă să nu regrețe prea mult depărtarea de ai lor, mai multe persoane caritabile s'au adresat la diferiți negustori, cari din toată inima s'au grăbit să dăruiească soldaților de Crăciun fel de fel de lucruri bune.

S'au strâns astfel cantități gigantice de vinuri, licheoruri, fructe, brânzeturi, conserve, pește,

s. a. cari se trimit zilnic cu vapoare de marfă în Tripolitania.

Nu mai departe ca azi dimineață a plecat dela Neapole spre Africa vaporul *Bosforo*, încărcat cu daruri de Crăciun pentru soldați. S'a imbarcat cu această ocazie 1677 pachete conținând cărți postale ilustrate, țigări și lucruri de îmbrăcăminte, în afară de lăzile, butoaiele și damigeanele pline de toate bunătățile.

Toate aceste lucruri proveneau numai din magazinele și fabricile orașului Neapole, „Bosforul”, neputând să mai ia celelalte cadouri trimise din împrejurimile Neapolului și cari au rămas să fie imbarcate pe un alt vapor.

Bine înțeles că dacă toate orașele Italiei vor fi tot așa de generoase, bravii luptători italieni nu numai că nu vor avea motiv să regrete Crăciunul petrecut în Tripolitania, dar se vor ruga lui D-zeu să-i apuce și Paștele acolo...

Dela începutul războiului și până acum, Italia e într-o stare de excitație patriotică extraordinară. La aceasta a contribuit în bună parte campania italo-fobă dusă de o parte de presa europeană și mai ales de cea germană. Și dacă această campanie antiitaliană a surescitat zilnic poporul italian și a indignat peste măsură pe ziaristii și pe tineretul intelectual, ea n'a putut lăsa reci inimile poezilor și mai ales pe ale poetelor. Așa, cunoscuta și mult apreciată *Annie Vivanti* a publicat într-unul din numerele ziarului *Times* din Londra o prea frumoasă poezie, care sfârșește cu amara constatare că Italia a fost în totdeauna considerată ca un frumos loc de petrecere pentru îndrăgostiți și niciodată ca o țară, care are dreptul să lupte pentru viață.

„Va veni timpul”, spune poeta, când acești străini, cari te înzultă azi, se vor întoarce plecați la tine, prea frumoasă Italie! Tu atunci, le vei deschide porțile prețioaselor tale muzee, îi vei lăsa liberi să guste toate deliciale minunățiilor tale, dar le vei închide pentru totdeauna porțile inimii tale...

O altă poetă, care a mișcat mult — mai ales pe femeile italiene cu versurile sale închinete celor căzuți în război, este *Ada Negri*. În ultima sa poezie, intitulată „La Mandre”, *Ada Negri* descrie cu mare măiestrie starea sufletească a mamei, care-și pierde fiul pe câmpul de luptă. Durerea adâncă și resemnarea amară ce se desprinde din povestea în versuri a nenorocitei mame, te mișcă până la lacrimi și te face să te gândești la atâtea femei, cari suferă în tăcere și se silesc din răspuși să facă să biruie „dragostea de patrie care trebuie să biruie orice altă dragoste”.

Pare însă că gloria câștigată cu prețul vieții nu e mai presus decât iubirea de mamă și că din lupta dintre sentimentul patriotic și cel matern e mai omensc să învingă acesta din urmă. „Mama” *Ada Negri* nu este numai un cântec de jale, ci și unul înălțător în același timp. Frumosa versuri ale marelui poet ne arată anume cum trebuie să se poarte o mamă, când e izbită de o asemenea nenorocire. Dacă nu vor aduce alinare desăvârșită inimilor zdrobite, ele vor contribui de sigur, la resemnarea lor și la conștiința datoriei ce au către patrie...

Roma, decembrie 1911.

Tiberinus.

Pașapoartele americane în Rusia. Oaspeții evrei, de cari nu se mai poate bucura nimeni, dacă se va fi bucurat vreodată cineva — sunt în toate statele rotundului.

E natural și drept în același timp din nenumărate motive, ca evreilor să li se închidă granițele. Statele au încheiat convențiuni speciale pentru ei. O convenție s'a încheiat și între Statele-unite și Rusia în 1832. În virtutea acestei convenții, evreii din Statele-unite puteau trece în Rusia.

De un timp însă Rusia cunoscând ce oaspeți a primit — nu se mai ține de convenție, căci nu mai recunoaște pașapoartele evreilor din Statele-unite. Deputatul în camera Statelor unite, *Salzer*, a interpelat în chestiunea aceasta, cerând a se desface convențiunea pe care Rusia nu o respectă. Camera a primit propunerea deputatului *Salzer* cu 300 voturi contra 1.

Aducerea la ordinea zilei cu atâtea hotărâre a chestiunii acesteia, poate fi provocată și de atitudinea Rusiei în Persia față de *Morgan Shuster*.

După o știre mai nouă Rusia a declarat că va

respecta de aci înainte pașapoartele evreilor americani, când aceștia vor călători în scop de afaceri, nu va permite însă niciodată așezarea lor în Rusia sub scutul pașapoartelor americane.

Constatări ziarului Reichspost. Ziarul „Reichspost” din Viena scrie în ediția de marți seară:

„Există la noi optimiști cari se înșală cu plăcere asupra curentului ce crește în Italia, pentru a putea acuza pe alții de descrieri tendențioase.

Ziarul „La Provincia di Como” care apare la Como scrie în numărul său dela 7 decembrie sub titlul: „Arabii Europei” următoarele:

„Să fim pregătiți pentru orice eventualitate. În ziua în care națiunea italiană va trebui să se apere în contra Austriei, și va convoca pe toți copiii săi, toți acei capabili de a purta armele se vor aduna sub drapel, Italia trebuie să se pregătească pentru orice caz, ca să nu fie surprinsă. Numai armele sunt necesare, și trei milioane de oameni vor fi gata de luptă. Cum am putea rămâne liniștiți la ideea că regimul prăbușit din Italia renaște, și că Austria intră din nou în Italia?”

Ziarul „*Sicilia*” care apare în Catania scrie sub titlul „*Salva terra irredenta*” următoarele:

„Știm cu toții că Triest și Trient au pentru Italia o importanță tot atât de mare ca și inima pentru corpul omensc. Azi poate, nu trebuie să fie încă vorba despre aceasta, facla irentismului trebuie să fie însă alimentată. În special trebuie să apară ca un drapel în fața ochilor oricărui italian, figura lui Oberdank (care a încercat un atentat în contra împăratului *Franz Ioseph*). Numele său va fi focul care în momentul oportun se va aprinde în inima acelora, care își iubesc patria și vor să vadă tot mai mare frumoasa Italie!”

Ziarul „*Sicilia*” apostrofează apoi astfel irentismul:

„Nu vom uita nici odată datoria noastră față de voi (față de Trient și Triest). Așa cum vasele noastre bine inarmate, pleacă astăzi pe coastele africane, vor putea pleca mâine prin marea Adriatică pentru a ajunge la Triest. Acolo nu trebuie să se uite, că Roma, mama lumii civilizate, se îngrijește și de voi ca o mamă. Se va prezenta și frumosul prilej, pentru a se dovedi că poporul italian, nu este un popor sălbatec și că Italia este consolidată și puternică!”

Ziarul *Reichspost* observă că este ușor de înțeles că chestia facultății de drept din Austria va întârzi și mai mult acest curent din Italia.

Scrisoare din Iași

Universitare: Lecțiunea de deschidere a cursului d-lui Eug. Lovinescu — Teatrul Național: „Funcționarul dela domenii”

Vineri, ora 5 $\frac{1}{2}$ seara, în aula universității, în fața unui numeros public de colorit intelectual, d. Lovinescu și-a inaugurat cursul său de „Istoria literaturii române”.

De curând nimit la această catedră, ce a aparținut d-lui *Ibrăileanu*, este prima lecțiune pe care o rostește în universitatea dela Iași. În această prelegere introductivă, d-sa a tratat despre: „știința criticii literare”. Mai mult decât o lecțiune inaugurală, această „conferință” a întrecut așteptările Iașului intelectual. Deși cetită, totuși poezia în care a îmbrăcat ideile, a fost destul de nuanțată, pentru a ne încânta auzul și a ne supune atenția. Brodată, în mod măestru, cu toată comoara frumuseților, cu care ne-am deprins a-i cunoaște stilul înghirlandat, d-sa și-a desvoltat cu mult succes teza propusă.

Dupăce evidenziază lipsa unei adevărate literaturi, care să ne puie pe același treaptă cu popoarele înaintate pe acest tărâm, dovedește existența unui singur fel de literatură prea mult dilatat, prea mult speculat și neputința acestui gen de a oglindi întreaga complexitate a sufletului și a caracterelor unui popor, vizând prin aceasta literatura poporanisto-tărănistă. D-sa proclamă deci, necesitatea unei literaturi de idei, unei literaturi, intelectualizate, dovedindu-i superioritatea.

Arată însemnătatea criticii, a cărei rol e atât de mare, dar care mai întotdeauna este influențată — oricât de departe — de împrejurări

cu diferite nuanțe, spunând că numai timpul face să se desprindă toată acea mreață de fire personale ce înconjoară o operă, lăsând-o liberă și dându-i justa ei valoare. Numai timpul așează cu nepărtinire la locul cuvenit, pe acel, pe care de multori, critica momentului, îl coborîse sau ridicase pe nedrept. Aduce exemple pe *Bolintineanu*, *Mureșanu* și *Eminescu*.

Face asemănare între critică și politică, zicând, că: dupăcum deasupra politicii pătimase plutește și se încheagă o nouă știință „sociologia”, tot așa deasupra criticii, se încheagă „istoria literaturii”.

Arată însemnătatea „istoriei literaturii” și deosebirea dintre ea și critică.

Definește admirabil poezia și proza literară. Intrând în domeniul concepției de rasă și naționalitate, afirmă necesitatea unei literaturi proprii naționale, arătând datoria ce o are fiecare popor de a-și forma o cultură etnică și literatură proprie.

În ceeace privește activitatea acestui an, d-sa a făcut cunoscut că va trata, în toată amănunțimea, din Istoria literaturii Moldovei pe Gh. Asachi, C. Negruț și M. Kogălniceanu.

Întreaga lecțiune a strălucit de bogăția stilului, presărat cu admirabile comparații și figuri stilistice încântătoare.

Aseară s'a jucat pentru prima oară, cunoscuta comedie, a cunoscutului publicist P. Locusteanu: „Funcționarul dela Domenii.” — O comedie comedioasă, plină de-un humor sănătos și care descreește, ca prin farmec, frunțile, încruntate de grijile zilnice, ale spectatorilor, mai cu samă ale spectatorilor funcționari.

Un fel de ghem satiric și pe care îl încălcește, în rândul prim al sălei, câte-va tipuri bine prinse. — Se înțelege lesne că descurcarea ghemului e sfârșitul comediei.

— Dl. *Cocârțau*, fost cizmar, acum rentier, caută cu ajutorul agenției „*Ritter*” un ginere pentru fiica *Dsale*, dra *Aspasia*. Ginerile trebuie să îndeplinească o singură condiție — gustul dnei și a dlui *Cocârțau* — să fie funcționar la domenii. După multă trudă, se găsește în fine un specimen: dl. *Popescu-Piscifling*, ce mai are și calitatea de aviator, fără aeroplan. — Ziaristul *Jorj Râmnicănu* care iubește zestrea trei *Aspazii* și care n'are șanța de-a fi funcționar la domenii, reușește prin ajutorul unei funcționărese din agenția „*Ritter*” a dlui ministru și a altor împrejurări și intrigi, să înlocuiască nunumai fotografia lui *Piscifling*, ce trebuia trimisă familiei *Cocârțau*, dar chiar pe însuși *Piscifling* în funcțiunea sa și ca atare să cucerească iubirea și zestrea *Aspaziei* și consințământul soților *Cocârțau*.

E o întreagă țesătură de înșelări bogate în spirite, ceia-ce face ca cele trei acte să fie gustate cu multă plăcere.

În Iași s'a mai jucat — anul trecut o comedie a dlui P. Locusteanu: „*Nevasta lui Cerceluş*” care de asemenea a plăcut. Era vorba tot de un funcționar. Are ce are dlui cu funcționarii a cărăr psihologie o redă minunat.

Fără îndoială, că dl. *Monuleanu* (*Cocârțau*) a contribuit mult cu talentul dsale la succesul acestei comedii. — Un adevărat caraghios de funcționar dela domenii și un reușit *Piscifling* a fost dl. *M. Pella*. Foarte reușit prinse figura lui *Costache Carâmb* (d. *Demetrecu Radu*). Bine redat tipul lui *Riitter* — dl. *Boldescu*, Conștiințios dl. *Petrone*. Mult progres la dra *Horga* (*Aspasia*).

Ceilalți artiști s'au achitat mulțumitor.

Gh. Nalbă.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Pildele cele bune dela noi și dela alții

Desigur că toată lumea românească a cetit cu bucurie, prin ziarele de aci și de dincolo, o știre care spunea despre jertfele pe cari mai mulți ardeleni stabiliți în România, în frunte cu marele proprietar din Dobrogea d. G. Sasu, le-au făcut, acum de curând pentru susținerea școlii românești din Satulung Săcelelor. Inițiatorii subscripției în acel scop, au fost pe vremuri ei înșiși elevi ai acelei școli; — este dar și o pioasă datorie de recunoștință pe care și-au făcut-o în acest chip. — Și lucrul este cu atât mai vrednic de semnalat și de insistat asupra lui, cu cât, din nenorocire, exemplele de acest fel sunt destul de rare, cu cât nu ne este dat în fiecare zi să înregistrăm asemenea fapte, vrednice de laudă, și de recunoșterea neamului întreg.

Cetim însă și altfel de știri, prin ziarele noastre și prin cele de dincolo. Astfel, de pildă, tot atunci când am dat peste știrea privitoare la școlile din Satulung, am mai putut spicui, printre vestile „diverse“ ale aceleiaș zile, unele ca cele următoare:

— A murit deunăzi un deputat milionar. A lăsat prin testament legate însemnate pentru școală, pentru societăți culturale, pentru instituții de binefacere... Trebuie să spunem că lucrul s'a petrecut în Grecia și că pe răposat îl chema Haracopol. Probabil e unul din foștii arendași din țara românească...

Sau: — „Mastukas, preotul național grec s'a întors în Grecia din călătoria lui în America. El aduce cu sine o sumă de un milion, pe care, grație versurilor lui înflăcărâte, a isbutit să-l strângă dela grecii stabiliți în Statele-Unite. Acest milion va servi la construcția unui vas de război...”

Acestea, și alte „știri diferite“ la fel, nu sunt decât unele din ecourile cari ajung și la noi, despre fapte cari se repetă, desigur, în acelaș chip, mult mai numeroase, și nu numai în Grecia, dar și în alte țări cu cari ar fi de dorit să ne asemănăm și noi ceva mai mult în această privință.

Câte sunt, de pildă, numai cazurile de notorietate publică în România, când bogătași greci sau bulgari, după ce au făcut averi frumoase în acea țară, cu arendașia sau cu comerțul, nu s'au mulțumit apoi să trăiască și înșiși în huzur, ci s'au gândit la patria lor de origine, au întemeiat acolo instituții culturale sau de binefacere, au întruibunțat, cu un cuvânt, mare parte din averile dobândite, în scopuri de ale lor *naționale*.

Astfel de cazuri sunt cu mult, neasemănat cu mult mai rare la noi. Cu toate că avem și noi ardeleni și bănățeni de ai noștri, cari în România, desigur prin munca și hărnicia lor, au ajuns la averi frumoase. Avem chiar, am putea zice, și noi milionarii noștri, — dar unde s'a auzit v'rodată ca cineva dintre ei să fi jertfit sau să fi lăsat prin testament o sumă atât de însemnată pentru scopuri culturale naționale?... Cât pentru acel poet al nostru, care ca Mastukas al grecilor ar încerca, cu versuri înflăcărâte, să adune contribuiri în asemenea scopuri, ar strânge desigur mai degrabă milioane de bațjocuri și zeflemele, decât de lei sau de gologani.

Peste tot, din solidaritatea străinilor din România noi am putea să învățăm multe. Este tipic cazul aceluia restaurant al lumii bune din Galați, pe care de generații întregi, regulat și-l trec din mână în mână antreprenori greci. Fiecare din aceștia, cum „face milionul“, simte par'că o obligație morală să facă loc, în acelaș scop, unui alt compatriot, iar el se retrage, cu căpitălașul lui frumos rotunjit, în Elada, asupra căreia îl revarsă toate binefacerile. În acelaș chip se saltă, se ajută, și prin tradiția îmbogățirii, numeroși alți greci și bulgari în România. Și numai puțini dintr'înși sunt aceia, cari să nu facă parte și locurilor lor de naștere, din bunăstarea la care au putut ajunge.

Românii noștri de-aicea au dovedit și ei frumoase aptitudini în multe ramuri de activitate pentru cari este teren atât de larg și de îmbelșugat în regatul vecin. Inrudirea de sânge nu le crează, ce e drept, nici un fel de situație privilegiată; — dar prin propria lor destoinicie, servind în acelaș timp și țara în care își câștigă existența, reușesc și dânsii, nu arareori, chiar cu mai puțină tinere laolaltă și ajutorare reciprocă, să ajungă și la câte o astfel de bunăstare, dela care înainte omul

par'că el însuși se simte dator să se mai gândiască și la alții, nu numai tot la sine însuși și la cei mai apropiați ai săi.

Acei alții, la cari trebuie să se mai gândiască, pentru orice român adevărat nu pot fi decât alții — în înțeles mai larg — pe cari i-a lăsat acasă în împrejurările de trai mult mai grele și mult mai năcăjite. Și dacă fiecare din cei cari *ar putea* s'o facă, ar imita pilda inițiatorilor ajutorării școlii din Satulung, și s'ar gândi măcar la modestele, la umiltele lăcașuri unde ei și părinții lor au deschis ochii la primele lumini ale învățaturii, sau și-au deschis inimile la primele mângăieri ale credinței, multe ar sta altfel, multe ar mai zâmbi în loc să plângă, pe aceste plaiuri părăsite de noroc...

În România câștigă și își fac un trai mai bun cu munca lor și mulți din compatrioții noștri unguri, mai ales săcui. Și dintre ei mulți, jertfesc pentru cauze naționale și culturale de ale lor, din averi pe cari rămânând acasă la dânsii desigur că le-ar fi putut agonisi... Apoi cea-ce chiar și dânsii fac să nu facem și noi? — și să nu o facem pe o scară mai întinsă decât am făcut-o până acuma?...

Ce să ne stea oare în cale, ce să ne oprească dela aceasta?... Sentimentul nostru mai slab de solidaritate, înțelegerea noastră mai puțină despre datorii noastre naționale pe cari le avem?... Să depărtăm aceste scăderi dela noi, să ne scuturăm de ele; — să stăm, în această privință, măcar la acelaș nivel, pe aceeaș treaptă, cu atâția vecini, pe cari ar trebui să căutăm chiar să-i întrecem în loc să rămânem, cu urmarea pildelor celor bune, mai prejos — atât de mult mai prejos — de dânsii.

Cronica externă

Complicațiuni internaționale

(§) În ultimele zile situațiunea politică internațională s'a complicat prin survenirea unor chestiuni de prima importanță: chestiunea Dardanelor și agravarea conflictului ruso-persan.

În politică nimic nu trebuie trecut cu vederea, nici chiar faptele cari nu ni-se par a avea o însemnătate deosebită. Dar mai ales în politica internațională, care are atâtea fire și atâtea ascunzișuri, nu trebuie să neglijăm nici cei mai mici factori politici, căci în oricare moment faptele mici pot să ia însemnătatea celor mari, istorice.

Să vedem, întâi, ce gravitate prezintă chestiunea Dardanelor.

Actualele tratate internaționale stabilesc următoarea situațiune în ceea ce privește navigațiunea prin strâmtoarea Dardanelor: Ca și în trecut, Marea-Neagră rămâne deschisă pentru marina comercială a tuturor națiunilor (artic. 3 al convențiunei dela Londra din 1871). Cât privește trecerea prin strâmtoare a vapoarelor de război, Poarta s'a angajat față de marile puteri a nu lăsa să treacă nici un bastiment cât timp Turcia se află pe pace.

Aceasta este situațiunea de drept creiată prin seria de tratate internaționale și consacrată prin convențiunea dela Londra.

Cari vor fi consecințele politice ale acestei situațiuni de drept și ale situațiunei de fapt creiată de războiul italo-turc în ceea ce privește Dardanelele?

Știm că guvernul italian avea și are încă planul de a decide, în mod definitiv, soarta actualului război și victoria armelor italiene prin o ofensivă energică și îndrăzneată a flotei sale în apele Turciei europene.

Statul-major italian a avut aici în vedere nu numai bombardarea porturilor turcești din marea Egee, ci mai ales *forțarea* intrării în Dardanele de către flota italiană și deschiderea unei ofensive strașnice asu-

pra Constantinopolului. Blocarea Dardanelor de către italieni ar fi, în acest caz, sau o introducere a ofensivei lor sau, trecerea prin strâmtoare odată efectuată, o consecință a acestei ofensive.

Turcii vor răspunde acestui atac prin o apărare desperată a strâmtoarei care protejează capitala lor. Vor întări forturile de pe cele două maluri (ceceace se și face), vor așeza mine submarine explosive, fixe și, ceea ce este și mai periculos pentru navigațiune, mine plutitoare.

Orice navigațiune prin Dardanele va fi, în această ipoteză, imposibilă. Și aici intervine Europa. Aproape toate statele europene au interese comerciale mari la Constantinopol și în marea Neagră. Inchiderea intrării Dardanelor ar cauza comerțului acestor state pierderi de milioane. Iată de ce marile puteri au atras atențiunea guvernului dela Roma să se ferească a efectua sau chiar a provoca o blocare a intrării Dardanelor.

Rusiei i-a convenit ca chestiunea acestei strâmtoari să fie adusă la ordinea zilei. Ea a și profitat de această împrejurare spre a formula, la Constantinopol, pretențiuni la cari ne așteptam de mult pentru că Rusia le avea de mult.

Un capitol întreg al istoriei rusești îl formează lupta ei pentru a avea liberă eșirea din marea Neagră prin Bosfor și Dardanele, atât pentru vasele de comerț cât și pentru cele de război. Aceasta aste firesc, căci astfel marea Neagră ar fi pentru Rusia nu o mare ci un lac, un lac artificial după cum lacul Caspic este unul natural.

Rusia a și avut, în cursul istoriei, dreptul de a trece nu numai cu vasele de comerț dar și cu cele de război prin strâmtoarele turcești. Convenția dela 1813 obligă pe Turcia a închide strâmtoarele pentru vasele de război ale altor națiuni, dar a le lăsa libere pentru flota rusă. Dar această situațiune, din nefericire pentru ruși, n'a durat mult. La 1841 i-se ia Rusiei dreptul de a trece cu bastimente de război prin Dardanele, și la 1856 Napoleon III obligă imperiul rus să nu mai țină flotă de război în Marea Neagră și să dărâme arsenalele din porturile din această mare. Aceasta a fost, după războiul din Crimeea, așa de dezastruos pentru Rusia.

La 1871 guvernul rus, văzând Franța slăbită în urma nenorocitului război cu Germania unită, a comunicat puterilor că nu se mai simte legată prin tratatul din 1856 și și va construi de aci înainte vapoare de război în marea Neagră și arsenale în porturile de acolo. Era o situațiune de fapt, așa cum voește să facă Rusia și acuma.

Prin intervențiunea pe care a făcut-o zilele acestea la Constantinopol, Rusia urmărește restabilirea situațiunei din 1831, când Dardanelele erau deschise vaselor ei de război. Este un drept istoric, un drept firesc chiar, și noi românii nu i-l putem contesta, deși suntem adversarii expansiunei rusești. Chestiunea este dacă Rusia va izbuti sau nu să văză consacrat și recunoscut de puteri acest drept.

Gravitatea acestor stări de lucruri constă în faptul că Turcia refuză a acorda Rusiei libertatea de trecere prin strâmtoari pentru vapoarele de război. Chestiunea Dardanelor poate avea complicațiuni cari

ar influința mult asupra actualei situațiuni internaționale.

Am vorbit într'un articol trecut despre agravarea conflictului ruso-persan. Se știe, că guvernul persan, influențat de marile curent naționalist, ce străbate acum Persia, a refuzat să acorde Rusiei unele concesii, cari ar consacra definitiv influența rusească în imperiul leului argintiu.

Intre altele guvernul din Petersburg a cerut Persiei să concedieze pe reorganizatorul finanțelor persiene, pe americanul Schuster. Acest financiar a inaugurat o politică economică-financiară ostilă influenței străine în Persia, deci ostilă atât Rusiei cât și Angliei. Schuster a propus guvernului naționalist să înceapă reorganizarea economică a țării fără ajutorul interesat al rușilor și englezilor, și anume cu concursul finanțelor americane.

Schuster face pe naționalistul persan. Ceeace este însă important e, că partidul naționalist a aprobat vederile financiarului american și a declarat război influenței străine. De aceea la cererea Rusiei de a renunța la serviciile lui Schuster guvernul persan a răspuns menținând în înalta sa funcțiune pe abilul american.

Conflictul se accentuează din ce în ce. Trupele ruse dela Kazvin sunt gata a porni contra naționaliștilor persani. Rusia cere desființarea parlamentului persan, acest izvor al puterii partidului naționalist. Guvernul din Teheran refuză a da ascultare acestei cereri care ar însemna sfârșitul frumosului avânt ce a luat naționalismul în Persia.

Toate semnele arată, că patrioții persani nu vor ceda în fața amenințărilor rusești, la cari se adaugă și cele englezești, și vor prefera lupta pe viață și pe moarte unei păci rușinoase. Acest conflict însă ascunde germele unei conflagrațiuni periculoase în țara persanilor.

Necunoscuta d-lui Ion Ursu Soricu

D. I. U. Soricu „de profesiune bard național“, după cum spune d. dr. Vaida, iar în orele libere „primeritor“ în coloanele „Tribunei“, de astă-dată vine cu ceva fain de tot, cu ceva care, sunt sigur, va plăcea fiecăruia.

E vorba de o confidentă a d-sale scrisă, pentru a face marț pe o necunoscută care a avut rara răbdare — cel puțin d. Soricu o spune — de a ceti cronicile d-sale...

Sposedania dlui Soricu, personalitate „complexă“ are mai multe merite. Ea aruncă o privire asupra frământărilor sale intime de care desigur istoria literară a viitorului nu se va putea lipsi, d-sa fiind destinat de sigur pentru nemurire.

Pentru noi însă cari suntem mai bătrâni decât d. I. U. Soricu — zicem mai bătrâni, judecând după scrisul d-sale — și cari probabil, spre marele nostru regret nu vom avea norocul să vedem acea epocă, exhițiunea literară a intimităților d-sale sufletești — reale sau închipuite, — au un alt avantaj.

Ele ne fac să râdem.

Aceasta este una din laturile cu totul originale ale unora dintre viguroșii scriitori „grupăți“ în jurul „Tribunei“, când vor să ne emoționeze, ne fac să râdem. E acesta desigur un semn de progres...

Dar să dăm cuvântul înflăcăratului tânăr „bard național“ și „primeritor“.

Iată ce ne spune:

„Dintr'un orașel depărtat, din părțile unguerene am primit o scrisoare, prin care o cetitoare a acestor cronici mă „roagă frumos“ să nu mă ocup așa de mult de faptele și întâmplările de senzație,

ci să scriu cât mai des gânduri și lucruri din lumea mea sufletească. De câte ori deschid ziarul, îmi arunc privirile să văd ce scrii la cronica d-tale. Și-mi pare așa de rău când întâlnesc descrieri de fapte, în cari nu este nici o caldură. Este și o lume, care urmărește mai cu drag cele ce se petrec în lumea sufletească, decât în prozaica lume, în care trăim“.

Reală sau închipuită, această necunoscută dovedește un bun simț neobiceiuit când sfătuește pe simpaticul „bard“ s'o mai lase cu faptele și cu întâmplările de senzație, unde prea se pune în conflict cu realitatea și s'o dea mai bine prin fantazia pură a lumii sale sufletești, unde fantazia poate să salte cât o poftă, fără a fi controlată.

D. Soricu însă, modest cum îi șade bine unui „bard“ mare ca d-sa, replică numai decât necunoscutei.

„Oricine ai fi tu, necunoscută cetitoare, nu uita că celce scrie nu este al lui, ci al acelora cărora se adresează și ori câtă predilecție ar avea pentru anumite subiecte, trebuie să se gândească la toți“.

S'a dus... speranța nenorocitei cetitoare. D. Soricu nu este al lui. Este al acelora cărora se adresează și care au neapărat nevoie de elucubrațiile sale.

Dar totuși ca să nu nemulțumească prea tare pe gentila cetitoare, care a avut marele merit de a-l citi, d-sa-i trânteste numai decât o frază poetică, una din acele reverii, care de sigur o va lăsa pe respectiva uimită de admirațiune.

„Se mișcă un grăunte de nisip în mare. Pentru el însemnează asta un cataclism. S'a schimbat însă rostul firii? Nu. Dacă acel grăunte ar avea glas și simțire, — cum are d. Soricu N. R. — ar aduna tot grozavul muget al mării și ar vorbi. Ar povesti despre lumile visate, acolo în taina adâncă, ar cânta farmecul, pe care l-a simțit în anumite clipe. Daș ce ar însemna acestea toate în zorul de care este mânăta lumea? Câți s'ar opri să asculte ce spune grăuntele de nisip? Foarte puțini, după cum nu mulți vor fi cari judecă în felul tău“.

Așa-i? Un grăunte de nisip care adună — presupunând că ar avea glas — tot mugetul mării și un grăunte de nisip care visează acolo în taina adâncă. Ce poate fi mai poetic?

Dar talentatul bard la o adică dispune și de alt material.

„Și, dacă te interesează, află că așa avea să spun atâtea. Gânduri cari m'au întovărășit, doruri cari mi-au bătut la poarta minții, povești frumoase, în cari am avut și eu un rol. Povești cari s'au sfârșit banal, povești cari s'au sfârșit frumos. Și povești pe cari gândul, meșter tălcutor le mai dăpână în clipele de nostalgie“ (Sublinierile autorului).

De ce ni-le spune toate acestea? Dar să-l lăsăm să continue.

„O lume, în care e așa de bine să te retragi, când vezi că așteptările te-au înșelat, că ești străin de concepțiile, de felul de a înțelege viața acelora cari te înconjoară“.

Va să zică atunci, când așteptările l-au înșelat, îi vin în gând fel și chipuri de povești.

„Dar este numai în clipele de dor de repaos. În clipele, în cari te tulbură prea mult sgomotul patimilor, pe cari le întâlnești“.

Va să zică dacă acum nu ne gratifică cu asemenea felurite specii de povești este pentru că nu-l tulbură prea mult zgomotul patimilor pe care le întâlnește: „Și atunci te gândești la multe. La colosala depărtare dintre ceea ce ne spun dascălii, când suntem pe băncile școlai și ceea ce în realitate există. Și vezi cât te-ai înșelat când ai crezut că triumfă gândul“.

Aci stimatul bard o dă cu totul prin pesimizm.

De și acest pesimizm ar trebui să-l facă să se retragă în el însuși și să ne spună mai multe povești totuși nu poate trece ușor cu vederea bunăvoința necunoscutei și-i spune că e fericit că gândul său a găsit un adăpost nepătat unde-va. După aceste își ia zborul poetic făcând din nou câte-va constatări poetice și anume că: „Inimi nu mai sunt“; se descrie ca un beduin fără de nume care întâlnește „o oază plină de viață“ („oază“ e necunoscuta), în care înfloresc floarea credinței, a simțirii curate.

După aceste reverii care de sigur vor avea un efect fulgurant menite să satisfacă exigențele necunoscutei, „bardul“ imediat își amintește de cealaltă calitate a lui anume că este tiner oțel și primeritor în serviciul „Tribunei“ și făcându-se

că nu înțelege vorba necunoscutei care i-a spus s'o lase cu senzațiile începe: „Din scrisoarea ta necunoscută prietenă răsare însă alt gând, pe care poate tu nici nu l-ai ghicit“.

Vezi ce îți-i, domnule, cu „barzii“ ăștia. Unde dai și unde crapă. Ce i-a spus ea săraca și ce a înțeles el.

Oare nu cumva bardul multicorn are o viaziune a propriei sale activități?

Căci iată ce spune:

„Cărturarii și fariseii au profanat așa de mult templul vieții noastre, încât fiecare om de bine se întreabă cu îngrijorare: De ce nu răsare de undeva, dintr'o colibă a Vitilemului nostru, un Crist, care cu biciul de foc să lovească în cei cari au pe buze virtutea, iar în suflet pervertirea?“

„Celece se scriu în anumite publicații periodice dela noi, sunt de natură de a scârbi orice bun simț. Sunt barbarii, cari arată că în anumite judecăți nu mai există nici un pic de luciditate“.

Cine nu ar avea în toate acestea o descriere justă a muncii pentru „neam“ ce o depune bardul?“

Dar nu.

Toate acestea sunt o revoltă pentru chelnerul Gábor. Se știe, că un client al acestui chelner, care a găsit cu cale s'o ștergă dela Arad după ce a șterpelit o sumă de parale, a fost luat de martor într'o chestiune de ordin național.

Cu darul de a îndulci realitățile care-l are în înalt grad, tinerul bard „primeritor“, uită faptul că acest client, care nu era un model de cinste, a fost întrebuințat ca armă spre a se lovi în cinstea altora și în schimb se revoltă când i-se spune, că acela a șterpelit parale dela sârmanul Gábor.

Nobilă indignare.

„Mă rog, ce mă interesează pe mine imprejurarea că un domn oarecare a dat câteva coroane împrumut unui om, care-i servea de unealtă? Ce rost are în viața noastră acel Gábor, chelner la nu știu ce cafenea? Ce-mi pasă mie, că d. cutare a împrumutat hainele unui boem? Intrucât viața noastră publică progresa, dacă s'ar adeveri că un avocat a plătit datoriiile unui biet pribeag, care, la dreptul vorbind, a fost de multeori paravanul care a primit loviturile, pe cari trebuia să le primească stăpânii săi?“

Nu știu dacă tinerul care a dat și el lovituri celui ce servea de paravan „bard“ este prea bard ori se face

Dar de sigur doamna care de altfel l-a prevenit spunându-i să nu se bage în lucruri de senzație, nu va rămâne dumirită numai cu aceste accente de indignare.

Căci esențialul este acesta: Boemul pe care-l apără d-sa a avut nerușinarea să insulte pe acela care altădată i-a dat haine și parale.

Și omul insultat ca din chiar senin a avut și el cred atâta drept ca să spuie că insultătorul lui e o canalie.

Iar neamul „bardului“ din aceasta a profitat destul, pentru că a văzut cine e insultatul și cine insultătorul.

Și când toți aceia, care fac premenire în felul simpaticului boem, al numai puțin simpaticului „bard“ vor fi astfel demascați, voui putea spune, că cuvintele „bardului“ care cu o ciudată predilecție se întorc mereu la sine spre a ne vorbi despre sine, s'au împlinit:

„Sufletul mare, sufletul nobil, sufletul generos și mândru al acestui popor n'a putut tolera să se așeze pe el praful și gunoiul. N'a putut răbda să prindă rădăcini în el răul. Și, ca vinul, care, când fierbe aruncă spuma cu otrăvurile ei, astfel acest suflet — aruncă acum veninul, pe care în decursul vremurilor l-a primit“.

Era barzilor primeritori de acest fel atunci va fi sfârșită.

Până atunci însă, spre a ne servi iarăș de cuvintele, tineretului primeritor, până atunci:

„Este deci firesc, necunoscută prietenă, ca tu și alții ca tine să se scârbească de tot ce este faptă omenească, să caute în lumea sufletească o clipă de odihnă, să caute acolo o rază de lumină, să-și închidă auzul pentru trâmbețele patimilor. E prea grotască muzica aceasta a minciunei, e prea sălbatecă larma, e prea trivială vorba, e prea disgustătoare argumentația, e prea insultătoare pentru orice bun simț năzuința celor ce le alimentează pe toate“.

Litere — Arte — Științe

Dar după această lămurire, către necunoscuta prietenă⁴, întorcându-ne din nou la înfățișarea bard, e o datorie din partea noastră să recunoaștem, că după atâta ocol, revine în sfârșit la vorba necunoscutii și de astădată înămur bard nu mai face pe chinezul, căci iată ce spune:

„Vai, ești și tu una din multimea care în grozava-i decepție, aruncă disprețul asupra icoanelor, la cari s'a închinat. Și tu ți-le-ai închipuit înfrățite cu cerul și ți-a fost dat să le vezi tăvădu-se în noroi. Și tu. Și câți vor mai fi ca tine, acolo pe pământul sfânt de lacrimile părinților noștri. Știu eu ce să-ți răspund? Poate-ți voi asculta sfatul. Și în depănarea atâtor gânduri, cari n'au nimic a face cu acțiunile dictate de patimi, cine va avea ochi va vedea disprețul cel mai adânc pentru anumite atitudini.”

Iată o sinceritate și o hotărâre, care dacă va fi ținută, ne va sili să recunoaștem și altceva decât fantasmagorie desfrântă la nobilul „bard.”

Austria

Un discurs al ministrului de finanțe.

(n.) La prezintarea în cameră a proiectului de buget provisoriu, ministrul de finanțe Zaleski a ținut un discurs remarcabil, cel dintâi al său în calitatea aceasta.

Cavalerul Zaleski nu e specialist în situațiile financiare dar ca mare proprietar cunoaște multe împrejurări ce sunt de luat în vedere pentru a asigura o chivernisire echilibrată și mai ales e informat în mod pasiv, cum zice dânsul —, despre toate soiurile de impozite și dări ce au fost născocite pentru a nu lăsa să se răstoarne cu totul cumpăna. Expunerea sa a fost atent ascultată și a făcut impresiune prin sinceritatea și bărbăția cu care s'au spus lucruri ce nu bucurau aud deputații. Discursul a fost un apel către toți membrii casei, să nu jertfească interesele statului de dragul popularității; căci dacă fiecare partid numai la interesele fracțiunii sale gândește, și în mic, fiecare deputat la serviciile cu care își asigură voturile alegătorilor săi, în scurt timp finanțele vor fi ruinate și țara nu va mai avea nici credit.

Ministrul a invitat pe domnii deputați să compare buletinul bursei despre cursuri, deosebit despre cursul rentelor, și vor înțelege câtă prudență va fi de lipsă pentru a repara greșelile trecutului apropiat. În 10 ani datoria publică a Austriei a crescut cu 3600 milioane, s'ar putea zice că în fiecare zi cu un milion, și acum e în al 12-lea miliard. N'ar fi nici un rău dacă în același timp s'ar fi sporit și resursele în proporția aceasta. Greșala e că nu s'a purtat socoteala de desacordul între cheltuieli și resurse, ce augmenta mereu.

Bugetul Austriei a crescut în ultimii zece ani astfel:

1902	348 milioane
1903	42
1904	11
1905	40
1906	31
1907	262
1908	72
1909	257
1910	374
1911	100
1912	35

Ministrul aduce aminte că ar fi datoria parlamentului a îndemna, ori a sili guvernul la cumpănat. Deputații Austriaci însă ei sunt cei ce năvălesc peste tesaurul public și îndată răspund, cu obstrucție dacă guvernul nu le poate împlini toate poftele. Nu se poate continua astfel. Imperativ se impune principial întăiri acoperirea, apoi spesarea, nici o investiție nouă fără resurse noi.

Efectul acestui apel, energic se observă în faptul că germanii liberali s'au simțit necesități a revoca propunerea ce făcuseră de a se vota, afară de buget, 20 milioane pentru învățătorii din țările germane. Căci premierul Stürgkh amenințase cu ajurnarea camerei dacă se va înzista pentru primirea acestei propuneri ce nu poate accepta guvernul. Și liberalii, care voiseră a face alegătorilor lor acest frumuseț cadou de Crăciun, au cedat, cam rușinați.

⁴ Acuma chiar, 244 membri ai parlamentului englez au adresat guvernului un memoriu în care îl sfătuiesc să facă economii cu averea statului, să controleze sever toate cererile de cheltuieli noi, și unde poate, să reducă din spese.

Plante medicinale indigene

Convallaria Majalis. Mărgăritărel, Lăcră-mioare, Clopoșele, Floarea Turcului.

Se găsește în pădurile umbroase. Foarte plăcută și foarte cunoscută.

Se culeg florile și frunzele. Florile să se culegă în momentul când ele se deschid, sfârșitul lui aprilie și începutul lui mai.

Se culeg florile cu coadă cu tot, se leagă buchețele mici și se usucă.

Aceste flori dau prin distilațiune cunoscutul parfum de mărgăritar (Muguet de Mai).

Erythraea Centaurium. Cîntaură, Tîntaulă, Frigurică, Pe roacă, Fierca pământului.

Crește prin livezi, poieni de păduri, locuri cu iarbă dela poalele munților până în câmpii.

Plantă foarte frumoasă la vedere, cu foi mici în formă de lance, flori roșietice.

Se culeg vârfurile înflorite în iulie și august.

Pentru a păstra culoarea roșietică a florilor e bine să se usuce planta în carnețe de hârtie.

Toată planta e foarte amară.

În medicina populară se întrebunțează ca ciai contra frigurilor în doze de 15—30 gr. la un kilogram de apă sau în rachiu ca aperitiv.

Chelidonium majus. Răstospăstă, Răstospăscă, Negelariță, Iarbă de negi.

Plantă ierbacee, ce crește pe lângă garduri, prin locuri umbroase și părașini.

Flori galbene.

Se recoltează toată planta cu rădăcină cu tot.

Planta întreagă conține un suc lăptos, care se scurge la cea mai mică zgărietură. Mirosul sucului este neplăcut, gustul amar, iute și caustic.

Este otrăvitor.

Carum Carvi. Chimen, Chimeon sălbatec, Secărea.

Plantă originară din sudul Egyptului. Se cultivă mult în Sicilia și Malta și pe țărmurile mării mediterane.

La noi se găsește în stare sălbatică prin fâneațe.

Se culeg numai semințele când ajung la maturitate.

Ele conțin un ulei foarte aromatic pentru care motiv la țară să pane în rachiu pentru a-l face mai gustos.

Germanii, englezii și arabii îl întrebunțează ca condiment, îl mai presară pe cornuri și pe pâne.

Din chimeon se mai face o supă gustoasă de preferință pentru bolnavi și pentru soldați. Să mai face și ciai pentru copii mici.

În Rusia se prepară un vestit lichior digestiv sub numele de *Kummel*.

Robinia pseudoacacia. Sălcâm, Sălcâm alb.

Arbore decorativ. Foarte comun la noi. Infloresțe în aprilie.

Se culege numai floarea când e bine dezvoltată și când mirosul ei este destul de bine pronunțat.

Se strujesc floricelele de pe coada ciorchinei și se usucă.

Achillea Millefolium. Coada șoricelului.

Plantă ierbacee ce crește pe câmpiile noastre, și pe marginile drumurilor și a șanțurilor.

Se recunoaște ușor prin foile sale foarte divizate și prin florile albe, numeroase.

Se culege pentru trebuințele medicale iarba neînflorită și florile, păstrându-se fiecare separat.

Adiantum Capillus-Veneris. Părul Maicei Domnului, Părul Maicei Precista.

Crește prin locuri umede și pietroase, prin tufișuri umbroase.

Nu înflorește niciodată.

Pe o tulpină subțire, ca firul de păr, se înșiră rămurile, pe cari sunt frunzele, mici de formă triunghiulară, cu marginile aproape egale.

Să culege planta întreagă, fără rădăcină.

Arnica Montana. Arnică, Potbal-de-munte.

Crește în munți și prin livezile submuntoase. La șes nu se găsește.

Se întrebunțează în medicina planta întreagă.

Să se culegă separat rădăcina, foile și florile.

Foile sunt lungurețe, păroase și așezate în formă de rozetă la baza tulpinei. Ele trebuiesc culese înainte de a se desvolta tulpina.

Florile sunt galbene.

Borrago officinalis. Arățel, Limba mielului, Iarba lui tatin.

Se găsește foarte răspândită prin arături și porumburi și pe marginea drumurilor.

Foile sunt foarte păroase. Florile de un albastru-violaceu, rar rose sau albe.

Se culege pentru uz medical iarba înflorită, separându-se foile de flori.

Cichorium Intibus. Cicoare.

Crește pe lângă drumuri și prin locuri necultivate, unde se distinge ușor prin florile sale de o culoare albastră, foarte plăcută.

Se întrebunțează în medicină, rădăcina și foile de lângă rădăcină, cari trebuiesc recoltate înainte de a ajunge planta la deplină maturitate.

În jurul Parisului se cultivă cicoarea și se face din foile ei o salată renumită, *Barbe de capucin*, iar rădăcina prăjită și măcinată se întrebunțează ca adaus la cafea.

Sambucus nigra. Soc.

Arbore mediocru, bine cunoscut la noi.

Infloresțe în iunie.

Florile sunt așezate pe ciorchine cu cinci crengulițe. Să culeg ciorchinele înflorite întregi cu cozile lor sau mai bine fără cozi.

Se mai întrebunțează în medicină și boabele de soc, cari se culeg când au ajuns la maturitate și se întrebunțează în stare proaspătă.

Măduva de soc e și ea întrebunțată în laboratoarele de micrografie.

Conium maculatum. Cucută, Buciniș, Dudac.

Se găsește pe locuri dosnice și părașini, pe dărâmături și pe lângă garduri.

Foile sunt singura parte întrebunțată.

Să se recolteze chiar la începutul înfloririi, în mai și în iunie și să se conserve cu multă grijire, pentru că se mucegăesc repede.

Sunt mai multe specii de cucută.

Întrebunțată în farmacie este numai cea numită *Conium maculatum* (Cicuta major, C. maculata), plantă înaltă de 1—2 metri, de o culoare verde-mohorită, lucitoare.

Tulpina dreaptă, ușor vârgată, prezentând multe pete purpurii-violacee pe partea inferioară.

Foile sunt moi, segmentate și au un miros greu și grețos, gust iute.

Este plantă otrăvitoare.

Ea făcea parte din băutura pe care Athenienii o administrau condamnaților la moarte.

Colchicum autumnale. Brândușe de toamnă, Ciapa ciorii, Balvră.

Crește în abundență în regiunile submuntoase.

Se întrebunțează sămânțele cari se recoltează primăvara.

Se mai uzitează și bulbi, cari trebuiesc recoltați în septembrie la epocă înfloririi sau în aprilie, când dau numai foile, între cari se găsește la pământ și capsulele uscate, cari conțin sămânțele.

Sămânțele sunt otrăvitoare.

Erau cunoscute de medicii greci de prin veacul al V-lea, cari le întrebunțau nu numai ca otravă, dar și ca medicament.

Datura Stramonium. Laur, Turbare, Ciomăfaie, Bolândariță, Alour, Mărul porcului.

Crește prin locuri necultivate și prin părașini.

Să recunoaște prin foile ei mari, neregulate crestate și prin florile lungi, albe, mari, în locul cărora urmează un fruct verde, cu țepe ca ariciul, care la maturitate să deschide în patru părți, lăsând să se vadă în lantru patru despărțituri cu semințe.

Medicina utilizează foile și semințele.

Este plantă otrăvitoare.

Equisetum arvense. Coada calului, Brădișor, Părul porcului.

Crește prin locurile mlăștinoase și prin pădurile umbroase.

Să recunoaște ușor având exact forma unui brad mititel.

Să culege planta întreagă, fără rădăcină.

Hyosciamus niger. Măselariță, Măselar, Nebunariță.

Plantă ierbacee anuală sau bienală, înaltă până la o jumătate de metru.

Să găsește dealungul șanțurilor și pe câmpuri în stare sălbatică.

Să și cultivă pentru uzul medical.

Toată planta are un miros greu și grețos, tabaceu.

Foile sunt adânc crestate și acoperite cu peri, florile de un galben deschis cu vine purpurii, semințele mici de culoare cenușie.

Medicina uzitează foile și semințele în cantități foarte însemnate.

În medicina populară se întrebuințează semințele de măselariță. Se pun pe cărbuni aprinși și se afumă măselele și dinții când cineva are dureri.

Hypericum perforatum. Sunătoare, Pojar-niță, Iarba lui sf. Ion.

Plantă foarte comună în toată Europa.

Să găsește pe povârnișuri, prin poiene și pe marginea drumurilor.

Privind prin o foaie în direcția soarelui să observă o mulțime de puncte transparente.

Flori galbene frumoase.

Să culeg vârfurile înflorite.

Melilotus officinalis. Molotru galben, Sulcină, Sulfină galbenă, Iarbă de piatră.

Plantă foarte răspândită în regiunile noastre. Are un miros caracteristic.

Se găsește pe marginea drumurilor și pe lângă garduri.

Se culeg vârfurile înflorite și se conservă cu îngrijire în cutii.

Un poem de Heine necunoscut?

Răsfoind, la o arhivă, în revista foarte rară „Der neue Wandsbecker Bote” din Hamburg, profesorul F. a găsit în numărul dela 2 ianuar 1828 poezia „Das Lied von der Liebe des Mondes und der Erde”, semnată cu sigla obicinuită a lui Heinrich Heine: H. H., care însă nu se găsește în nici una din edițiunile publicate și n'a fost cunoscută până acum.

Este o romanță despre dragostea lunii și a pământului. Are stilul și metrul tipic pentru poetul imortalelor cântece. Totuși, e probabil să fie o imitație, cum nu puțin au răsărit, sub impresia admiratei „Cărți a cântecelor” (publ. 1827). Insuș Heine mărturisește:

„Das mir tausend arme Jungen
Gar verzweifelt nachgedichtet...”

C. N.

Tribuna și avantajele prieteniei dlui Marșieu

„Tribuna” de ieri după ce încoacă pe „Vernescu” a cărui absență din redacția noastră pare a o supăra foarte rău, se leagă de faptul că într'un număr trecut al „Românului” numele d-lui dr. I. Marșieu a eșit greșit, spre a face o supoziție foarte neroadă.

Iată:

„P. S. Judecând după iscălitura publicată în „Românul” odată Iuliu și odată Iustin Marșeu, ne-ar veni să credem că vr'un redactor nou al „Românului”, care are marele avantaj de a nu-l cunoaște bine pe ilustrul creditor, i-a alcătuit debuturile ziaristice — în vederea unei... prietenii recunoscătoare. Și în cazul acesta rentoarcerea lui Vernescu se impune ca o necesitate imperioasă”.

Inchipuirea că redactorii noștri ar fi în stare să alcătuiască debuturile ziaristice ale cuiva în vederea unei... prietenii recunoscătoare, se poate explica prin analogie cu practice obicinuite, de sigur la scriitorii din redacția „Tribunii”.

Dar ce, în cazul special al dlui Marșieu, un redactor al Tribunii, să vie să spue că e nevoie de

asemenea alcătuirii de debuturi ziaristice spre a te bucura de prietenia dlui Marșieu câtă vreme cei dela Tribuna știu că au practicat prietenia dlui Marșieu, cu toate avantajele sale, fără nici o despăgubire de nici un fel, este o dovadă de manifestă reacredință și de patentă nerecunoștință.

Altfel dl Marșieu ar fi debutat cel puțin de 20 de ori până acum.

Războiul italo-turc

Chestia Dardanelor începe acum să devină o enigmă. După știrile mai noi între Poartă și Rusia s'a făcut o înțelegere, că vasele rusești de comerț și în caz de războiu să aibă drum liber prin Dardanele. De aici ar urma, că nu-i adevărată știrea că Rusia și-ar fi revocat pretențiunile, ori că Poarta persistă pe lângă atitudinea ei de a nu ceda acestor pretențiuni rusești, E probabil însă, că și telegrama aceasta e o simplă combinațiune, fiindcă Turcia singură — după ce a primit și partea aceea a tratatului din Londra, în care puterile au declarat neutralitatea Dardanelor — nu poate decide în chestia aceasta. Raportul ruso-turc se mai complică și prin înaintarea Rusiei în Persia. Turcii nu pot suferi să ajungă să fie vecini cu Rusia și în partea de către Persia. Incuibarea rusească în Persia ar deveni aievea catastrofală pentru Turcia, deoarece în caz de războiu din direcția aceasta rușii ar putea să invadeze între împrejurări foarte favorabile în teritoriile turcești din Asia. Dacă este adevărată știrea, că Turcia a luat măsuri militare, pregătindu-se la orice eventualitate, atunci în curând situația va deveni foarte serioasă.

După știrile sosite de pe teatrul de război din Tripolitania aci a avut loc o luptă dintre cele mai sângeroase de până acum. Lupta cea mai recentă a avut loc în fața pozițiilor dela Bumeliana.

Chestia Dardanelor.

Constantinopol. — Între Poartă și Rusia s'a făcut o înțelegere în chestia Dardanelor. După știrile sosite din Constantinopol ambasadorul rus a declarat, că guvernul rus nu va mai atinge chestia strămoarei. La această declarație Poarta a promis, că va permite trecere liberă vaselor comerciale rusești și în caz de război.

Luzzatti și atacurile engleze contra Italiei.

Londra. — Ziarul „Daily Mail” publică un articol al fostului prim-ministru italian Luzzatti, intitulat „Italia și Englitera”, în care acesta își exprimă regrete cu privire la atacurile presei engleze și neagă atrocitățile atribuite italienilor la Tripolis. Din contră, italienii au făcut mult bine arabilor din punct de vedere sanitar, salvându-i de infecție.

„Italia, zice Luzzatti, nu putea să lase să scape prilejul oferit de tratativele franco-germane fără să ocupe în mod efectiv Tripolitania și Cirenaica, dorite de atâta vreme, căci altfel Italia se înăbușia în Mediterana. De altfel toate puterile principale au știut și au aprobat de mult proiectul.

„Iubitorii păcii, decât să înăsprescă lucrurile prin ocupări vane, mai bine și-ar întrebuința influența făcând pe Turcia să convină la o înțelegere echitabilă”.

Acțiunea flotei italiene.

Roma. — Conservativul „Perseveranza” impută guvernului pentru că n'a dat ordin flotei italiene să atace la începutul războiului flota turcească. Din cauza politicii mai înalte greșala aceasta nu poate fi scuzaată.

Intinderea războiului neliniștește întreaga Europa din pricina eventualelor turburări din Bal-

cani. E de interes general, să se sfârșască cât mai curând. Dacă succesele armatei italiene în Lybia și acțiunea diplomației nu sunt suficiente, atunci fără întârziere trebuie începută acțiunea flotei. După ziarul „Avanti” o acțiune de flotă în legătură cu un asalt pe uscat e în perspectivă.

Salonic. — Un vapor comercial sosit aci aduce știrea, că în sinul Daphne dela Atos au apărut 6 vase de război italiene. După o știre oficială în apropiere de Resordic încă au apărut 3 vase italiene.

Proiect pentru schimbarea prisionierilor.

Livadia. — Țarul a primit informația, că Poarta a făcut propunere pe cale diplomatică în chestia schimbării prisionierilor de război. În prisoarea italiană se află 36 soldați turci. Numărul prisionierilor italieni e de 150.

Amenințarea Muntenegrului.

Constantinopol. — Poarta este informată, că ambasadorul rus din Muntenegru s'a prezentat regelui Nichita și l-a rugat în numele guvernului ruse, să evite totul ce ar putea turbura pacea în Balcani.

Excese contra italienilor din Ierusalim.

Paris. — Din Ierusalim se anunță: Autoritățile de aci își dau toată osteneala ca să împiedice eventualele excese împotriva italienilor.

Consulatul german face tot posibilul ca să așeze colonia italiană.

O parte a coloniei s'a refugiat la consulatul german.

Gestul frumos al unui ziarist francez.

Milano. — Un impresariu local a oferit ziaristului francez Jean Carrère, corespondent de război la Tripolis, 50.000 franci pentru un turneu de conferințe în Italia.

Carrère a refuzat telegrafic oferta, declarând că el nu vrea să tragă profit din simpatia lui pentru Italia.

INFORMAȚIUNI

Arad, 15 decembrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme statornică. Prognostic telegrafic: nu se așteaptă schimbări esențiale.

Temperatura la amiază: 6,0 C.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor.	11'75
„ „ maiu	„	11'63
Secară pe aprilie	„	10'27
Cucuruz pe maiu	„	8'49
Cucuruz pe Iulie	„	8'56
Ovăș pe aprilie	„	9'66

Un epilog al varsării de sânge dela Mărgineni.

Țăranul din Mărgineni, George Vlad, abia scăpat cu viața din spitalul Brancovenesc din București, unde — după cum știm — fusese internat după măcelul dela Mărgineni ca să se cureze de urmele gloanțelor jandarmerești, ieri a fost adus înaintea tribunalului din Brașov, ca să-și ia răsplata, pentru că îndrăsnise să ție partea candidatului naționalist. Nu a fost de-ajuns, că puștile jandarmerești s'au descărcat în pietul lui, nu a fost destul chin pe capul nefericitului durerile suferite și zvârcolirile din patul de suferințe, nu-i destul, că gloanțele, a căror urme și acum se cunosc, l-au făcut din om neom — tribunalul sub președinția judei Császár, cu toată pledoaria bazată a avocatului apă-

rător dr. T. 2 luni încl. auctorităților.

O alegere

La Constantinopol Din 394

196 pentru j. Memdaek bey, președintele c. 1 pentru Cher in Persia. A f.

In urma clară, că part ritatea.

Atenta

București se îndrăsnit at

Jean Staub, cehal și cor

Indrăsn

următoarele

D. Sta

său, pe un care săvârș

Acesta

cale un ate

și cu o bar

turi în ceaf

D. Staub, i

căzut la p

Atentatorul,

pentru al j

servat de u

a fost dus

unde un m

statat că d

pericol. Ră

celor două

grave.

Crimin

noptei. El c

16. La inte

rat că a av

Staub și s

poartă cu c

însemnată c

de d-nii l

Criminalul

Un ora

că marea am

mic oraș este

mării. Locu

câteva săpt

de pământ.

străbătut p

până seara 2

panică indes

lurile mării.

Hofric

săi. Din Vie

Hofrichter fa

chisoarea de

Zilele trecut

dar acesta l-

depsit pentru

completă, a

orice ocupați

Carme

santă mișcar

impjurimi.

In frun

înalta societ

lupta contra

materială pe

boală moder

M.

▶▶▶

rător dr. Tr. Pop, i-a dictat o pedeapsă de 2 luni închisoare pentru opunere contra auctorităților...

O alegere de deputat la Constantinopol.

La Constantinopol a avut loc o alegere de deputat. Din 394 electori de gradul al 2-lea au votat 196 pentru jurnalistul Haidredin bey; 195 pentru Memdaek bey, ministru de justiție, 2 pentru Șefic, președintele comitetului pentru ajutorarea flotei și 1 pentru Chemsedin bey, ex-ambasador al Turciei în Persia. A fost ales Haidredin bey.

În urma acestui rezultat presa opoziției declară, că partidul dela putere și-a pierdut popularitatea.

Atentat contra unui consul.

Din București se anunță, că luni noaptea un îndrăzneț atentat s'a săvârșit asupra d-lui Jean Staub, mare comerciant din str. Decabal și consulul Elveției la București.

Îndrăznețul atentat a fost săvârșit în următoarele împrejurări:

D. Staub, a concediat din serviciul său, pe un servitor, Dumitru Romanescu, care săvârșise oarecari incorectitudini.

Acesta, pentru a se răzbuna, a pus la cale un atentat. După ce d. Staub a plecat de la magazin, Romanescu i-a eșit înainte și cu o bardă i-a dat două puternice lovituri în ceafă și d'asupra ochiului drept. D. Staub, în urma loviturilor primite, a căzut la pământ aproape în nesimțire. Atentatorul, s'a aplecat asupra dânsului pentru al jefui, însă, simțind că a fost observat de un trecător, a dispărut. D. Staub a fost dus cu o trăsură la domiciliul său, unde un medic chemat în grabă, a constatat că d. Staub este afară de orice pericol. Rănile pe cari le-a căpătat în urma celor două lovituri de bardă nu sunt grave.

Criminalul a fost arestat în timpul nopții. El este fiul unui camelier dela circ. 16. La interogatoriu ce i-s'a luat a declarat că a avut intențiunea să omoare pe d. Staub și să-l jefuiască, deoarece știa că poartă cu dânsul în permanență o sumă însemnată de bani. Ancheta a fost făcută de d-nii Pop și Dumitrescu, inspectori. Criminalul este în vârstă de 15 ani.

Un oraș în mare. Din Lisabona vine știrea că marea amenință orașul Espinho cu surpare. Acest mic oraș este situat lângă Oporto, chiar pe țărmul mării. Locuitorii sunt toți pescari cu avere. De câteva săptămâni valurile mării rupe bucăți mari de pământ. Ieri cu prilejul fluxului mării apa a străbătut până la mijlocul orașului, distrugând până seara 25 de case. Populația e cuprinsă de o panică indescriptibilă. Întreg orașul va pieri în valurile mării.

Hofrichter vrea să corupă pe gardienii săi. Din Viena vine știrea, că faimosul locotenent Hofrichter face meru eforturi ca să fugă din închisoarea dela Moellesdorf, unde își face osânda. Zilele trecute a încercat să corupă pe un gardian, dar acesta l-a denunțat și condamnatul a fost pedepsit pentru tentativa sa cu 21 de zile carceră completă, adică i s'a interzis orice plimbare și orice ocupațiune.

Carmen Sylva asupra luxului. O interesantă mișcare s'a pornit de curind la München și în împrejurimi, pentru combaterea luxului.

În fruntea acestei mișcări se află doamne din înalta societate, cari s'au simțit datoare a porni lupta contra luxului, dată fiind ruina morală și materială pe care o cauzează pretutindeni această boală modernă a societății.

Doamnele cari au pornit această mișcare, au trimis apeluri tuturor femeilor de seamă din țară și străinătate, între altele și reginei Elisabeta a României.

Apelul trimis reginei a fost însoțit de o scrisoare a dnei Lisa Schröder Buttgerit, care invită pe suverana României să se asocieze acestei mișcări.

Regina a răspuns printr-o lungă scrisoare, în care se exprimă în mod cu totul simpatie asupra mișcării.

Carmen Sylva spune între altele:

Nimeni nu mi-a ghicit încă dorințele, ca acele doamne cari au luat inițiativa acestei mișcări. Sotesc ca adevăr incontestabil că ruina oricărui popor începe cu luxul. Cu toate acestea o regulă generală nu-se poate aplica oricărui popor. Așa de exemplu clima are o mare influență asupra poporului, în ce privește luxul.

Regina îndeamnă apoi pe doamnele care conduc această mișcare, să fie prevăzătoare și cu bun simț.

Ce este de fapt luxul — scrie regina — nu se poate defini atât de ușor.

Noțiunea luxului e relativă: Ceace la unul este lux, poate fi considerat ca o modestie la altul, dată fiind situația sa.

Sunt însă și alte lucruri cari trebuiesc luate în considerație în lupta contra luxului.

Așa de exemplu omul bine situat, întrebându-l diverse articole de lux, procură pâinea necesară unui anumit număr de oameni.

Care este însă granița dela care începe luxul? La o anumită graniță noțiunea luxului se confundă cu acela a curățeniei.

Iată un exemplu:

Faptul că eu schimb zilnic lăncieria nu constituie decât un act de curățenie, când o va face însă un om cu situația modestă, devine lux.

În scrisoarea ei regina expune o serie întreagă de asemenea întrebări, cari dovedesc că s'a ocupat cu deosebită atențiune de amănuntele acestei probleme.

La sfârșitul scrisoarei regina asigură încă odată că privește această mișcare cu deosebită simpatie.

Un vapor în primejdie. Din Gibraltar se anunță: Vaporul „Delhi” s'a împotmolit la sud dela Cap-Spartel. Între pasageri se află prințesa Fife, sora regelui George, cu bărbatul și două fete ale sale. Familia princiară voia să călătorească spre Egipt. Cuirasatul englez „Duke of Edinbourg” și un alt vas au alergat în ajutorul lui „Delhi”. Pe mare bănuie furtună.

Din Tanger se telegrafiază: Cuirasatul francez „Friant”, care mai întâi a sosit în ajutorul vaporului „Delhi”, a luat pe bord familia princiară și a dus-o la țarm. De aici familia Fife a plecat spre Tanger.

De prezent se fac eforturi de a se face legătură cu „Delhi”, pentru ca să se poată expedia naufragiaților alimente.

Marea e foarte agitată.

Din Gibraltar se anunță: Mai mulți mateloți de pe vaporul „Delhi” au debarcat la țarm și au plecat spre Tanger. Pe vapor se mai găsesc încă 70 pasageri și 231 ofițeri și mateloți.

Correspondentul lui „Kölnische Zeitung”, care petrece pe litoralul de lângă Cap-Spartel, anunță, că vasul, pe care se afla prințesa Fife cu fetele ei, cu puțin mai înainte de a ajunge la țarm, s'a răsturnat. O fată a prințesei era aproape să se înecă. Mateloții vasului au luat în brațe prințesele, cari erau desealcate, le-au dus la țarm, de unde călare le-au dus până la far și abia numai aici, împreună cu ceilalți pasageri scăpați, au putut primi haine uscate. Un ofițer englez de marină confirmă știrea, că în decursul acțiunii de valoare mai mulți mateloți francezi și-au pierdut viața, și observă, că marinarii francezi au dat dovada unui eroism și curaj extraordinar.

Bizzotto, bersaglierul surdo-mut. În ziarele italiene au apărut coloane întregi despre un soldat foarte ciudat, bersaglierul Giuseppe Bizzotto,

care a avut să îndure în Tripolis lucruri îngrozitoare. În lupta dela 23 oct. Bizzotto cu alți 9 tovarăși ai lui au primit ordin să alunge o trupă de arabi, cari se ascuseseră într'un trestiuș. Deodată dintr'o casă au tras salve de pușcă asupra celor 9 soldați; 7 bersaglieri au rămas morți, pe 3, întro cari și pe Bizzotto, arabii i-au prins. Aduși în tabăra dușmanului li-au rupt toate hainele de pe ei, i-au legat de pomi și i-au schingiuit în modul cel mai barbar. Deodată un grup de arabi, bărbați și femei, s'au slobozit cătră ei ca de vii să le tragă pielea de pe ei, când din apropiere se auzi vocea soldaților italieni. La vestea aceasta grupul călăilor a rupt-o la fugă. Soldații, firește, au tăiat legăturile sârmanului Bizzotto și a celor 9 tovarăși ai lui. Dar nefericitul Bizzotto a trebuit să mai facă un drum de 5 klm. prin ploaia de gloante a dușmanului până să ajungă la Tripolis. Spaima grozavă de care a trebuit să sufere atâtea ore întregi, într'atâta i-a stricat nervii, încât până la Tripolis și-a pierdut și auzul și graiul.

De aici Bizzotto a fost transportat acasă și în spitalul dela Palermo a fost supus unei cure electrice. Rezultatul a fost atât de excelent, încât după o cură de 20 zile el și-a câștigat și graiul, și auzul.

Acum bravul Bizzotto e sănătos și-și petrece fericit libertatea în cercul familiei lui.

Cum sunt păzite bijuteriile diferiților suverani. Cu ocazia vânzării diamantelor lui Abdul Hamid se dau următoarele amănunte cu privire la bijuteriile diferiților suverani:

În Franța tezaurul coroanei a fost răspândit, afară de diamantul: „Regentul” care este la Luvru și câteva piese fără mare valoare.

Juvelerele familiei imperiale ruse (de o enormă valoare) sunt închise în vechiul Kremlin, într'o adevărată fortăreață unde sunt păzite de mai mult de 150 de păzitori, vechi ofițeri în retragere.

Tezaurul englez este în turnul Londrei și bijuteriile personale ale regelui la Windsor, într'o sală specială.

În Italia, juvelerele familiei regale sunt cele mai bine protejate dintre toate, fiind plasate într'un mic port subteran situat într'o insulă a Tiburului.

Acelea ale împăratului Austriei, de o foarte mare valoare sunt depuse la banca imperiului. Tot așa și acelea ale lui Wilhelm II, dar se pare că nu au o valoare atât de mare.

Pietrele prețioase ale regelui Bulgariei valorate la aproape 15 milioane sunt păzite într'un castel de pe marginea Dunării.

Mișcarea revizionistă în Bosnia. În urma însărcinării biurolui central socialist din Bruxelles, organizația socialistă din Sarajevo a început o acțiune în scopul lărgirii drepturilor prevăzute în constituția Bosniei și Herzegovinei. Partidul socialist a invitat pe toate partidele burgheze să adere la această acțiune. Această invitațiune a fost urmată numai de grupul Kocic, celelalte partide s'au abținut. Duminică după amiazi social-democrații au ținut o întrunire, la care au asistat 800 de lucrători și un delegat al grupului Kocic. A luat cuvântul întâiu redactorul ziarului socialist al partidului, care a atacat cu vehemență guvernul, ceea ce a provocat intervenția comisarului prezent, care a dizolvat întrunirea. Alte incidente nu s'au întâmplat.

Peste Adriatică în aeroplan. Din Fiume se anunță, că luni aviatorul italian Emilio Prodan a sburat cu un monoplan dela Fiume la insula Cherso, peste golful Quarnero al mării Adriatice. Emilio s'a ridicat la o înălțime de 1150 metri, a făcut câteva evoluțiuni îndrăznețe și a făcut apoi un superb ocol în direcția Abaziei. De aci s'a întors la Fiume, unde l-a așteptat o mulțime entuziastă. Emilio Prodan câștigă premiu de 2000 coroane și o plachetă de aur.

Un ziar otoman pentru deschiderea Dardanelor. Ziarul „Tanin” într'un articol de fond asupra chestiunii strâmtorilor se pronunță net pentru deschiderea strâmtorilor în schimbul unor despăgubiri. Nici un otoman însă nu aprobă părerea

M. BRAUN

magazin de haine bărbătești și copii **A r a d, strada Jozsef-föherceg 3.**
(viz-a-vis de statua lui Kossuth).

Mare depozit spre ales. — Prețuri ieftine. — Desparțământ deosebit pentru comande după măsura.

ziarului care se pare-că nu a consultat sferile oficiale înainte de a scrie articolul.

Convocare. *Inșărcinat fiind ca delegat al comitetului central al „Asociației pentru literatura și cultura poporului român” cu organizarea nou-înființatului despărțământ „Cincul-mare”, constător din comunele aparținătoare la acest cerc provincial: înviat prin aceasta pe toți intelectualii și fruntașii din respectivele comune, cari se interesează de înaintarea în cultură a poporului român, la adunarea de constituire a despărțământului „Cincul-mare”, ce se va ține duminică, în 11/24 decembrie a. c., la 11 ore a. m., în sala școlii gr. or. rom. din Cincul-mare cu următoarea ordine de zi:*

Deschiderea adunării. Constituirea biroului. Inscrisura de membri. Alegerea comitetului cercual. Eecutarea propunerii. Verificarea procesului verbal și încheierea ședinței.

Agnita, 29 noembrie (12 decembrie) 1911. — Ioachim Muntean, protopop gr. or., delegat al comit. central.

Prezidentul Bucovinei, cav. de Bleyleben — scrie „N. Fr. Presse” — a fost numit guvernor în Moravia. Funcția cea ocupat-o Bleyleben va rămâne un timp vacantă, iar afacerile prezidiale le va conduce locțiitorul de până acum al fostului președinte. În postul ce-l părăsește a stat Bleyleben 7 ani de zile, adică dela 1 octombrie 1904 până acum.

O înfrângere electorală a turcilor-juni. *La alegerea unui deputat în parlament în un district din Constantinopol, reprezentat până aci prin un membru al comitetului turcilor-juni, candidatul lor a rămas în minoritate față de șeful opoziției Tahir Haideddin bey.*

Viceamiralul Boström, comandant al flotei rusești pe Marea-Neagră, a fost suspendat din post, prin sentință a judecătoriei militare pentru marină. Cauza acestei pedepse este aceea, că două vase de război ale Rusiei, anume „Panteleimon” și „Eustafie” au suferit avarii grave, cum s'a dovedit, din cauza neglijenței comandantului.

Căpitanii celor două vase au fost admoniați.

Proclamarea regelui George al Angliei de împărat al Indiei a fost Lună la Delhi, cu ceremonii luxoase, potrivite cu locul. Vice-regala, lordul Hardinge a cetit proclamarea, apoi a anunțat, că împăratul donează 5 milioane de rupii pentru învățământul primar în India.

In aceeași zi s'a publicat decretul Ma-

iestății, prin care sediul guvernului e mutat dela Calcutta la Delhi.

Arhiducele Franz Ferdinand n'a participat la vânătoarea de curte dela Göding, pentru că unul dintre copilașii săi se îmbolnăvise ușor. A fost o răcire neînsemnată, care a trecut după 2 zile fără urmări, dar arhiducele a preferat a rămânea lângă patul copilului său suferind.

50.000 turci pătrund în Persia. Din Toheran sosește știrea despre o înaintare a turcilor în Persia.

După această știre, trupe turcești, în număr de vre-o 50.000 oameni ar fi trecut granița turco-persană și vor ocupa acolo o pozițiune atâta timp până ce Persia va fi evacuată de Ruși.

Doleanțele municipității din Cernăuți. Din Viena vine știrea, că baronul Fureth, primarul Cernăuțului, în fruntea unei delegațiuni din care făcea parte și preotul român Cotlariuc, a sosit luni în Viena pentru a stărui să se înlăture proiectul prin care școlile comunale din Cernăuți vor trece sub administrația provinciei.

Primarul și delegația s'au prezentat deputaților Cernăuțului, d-nii Grigorovici și Strucher, cerându-le sprijinul.

Aceștia au făgăduit că vor da tot concursul doleanțelor municipității din Cernăuți.

Destăinuirile ziarului L'Humanité. Ziarul „L'Humanité” din Paris publică destăinuirile asupra presupusului sprijin pe cari l-ar fi găsit adversarii republicei din Portugalia în regele Alfons al Spaniei.

Destăinuirile se referă în mare parte la evenimentele intime din consiliul de miniștri spaniol, imediat după căderea monarhiei portugeze și în parte la evenimentele din ultimul timp.

Se arată în aceste destăinuiri că opoziția energică pe care regele Alfons a întâmpinat-o din partea membrilor Cabinetului spaniol, a zădărnicit planul de a se trimite vase de război spaniole pentru a bombarda Lisabona în prima săptămână a lunii octombrie anul trecut. Regele Alfons a fost silit să se supună în acest caz, dar a continuat eforturile pentru sprijinirea contrarevoluției portugeze, care a fost favorizată pe față la granița spano-portugeză.

În ultimul timp regele Alfons, în urma unei influențe străine și-a modificat în aparență atitudinea în favoarea republicei portugeze, dar cu toate reprezentățiunile făcute de abasadorii Franței și Angliei, a

asigurat sprijinul său bine voitor unei loviturii plănuite de monarhiști pentru sfârșitul acestei luni.

Presa austriacă și atentatele din Macedonia. Ziarul „Neue Presse” din Viena vorbind despre atentatele cu bombe din Macedonia, zice: Ori de câte ori se petrece ceva în Turcia, presa europeană ceareă a găsi vre-o putere pe care o acuză de instigațiune. Întâiu era Italia care a fost inculpată de atentate, însă s'a răspuns repede că era chiar Turcia care avea sete de sânge creștin. Se părea deja că Austro-Ungaria obicinuită în atari prilejuri găsește totdeauna vre-un bun amic care să o pue în cauză, nu va fi luată în considerațiune, dar era o părere de oarece s'au găsit, mai ales în ziarele franceze, știri că Austro-Ungaria ațâță Balcanii prin trimiși de ai săi cari au fost prefăcuți a doua zi în aruncători de bombe. Dar în fiecare caz în care e vorba de acuzațiune și de instigațiune, trebuie întrebat: cui prodest? adică al cui e folosul? În acest caz e vorba de cineva care cere ceva Turciei și dorește prin urmare s'o întimizeze; cine poate fi acela? A acuza cu temeritatea pe alții, aceasta aparține celor cari se topeșe ca untul la soare! Putem aștepta până ce faptele vor arăta pe instigator.

În jurul evadării lui Sycinski. Poliția din Stanislau a primit un cablogram din New-York, semnat cu numele lui Miroslav Sycinski ucigașul contelui Potocki, fostul guvernator al Galiciei.

Poliția a observat imediat că e vorba de o mistificare al cărei scop e de a duce în eroare poliția, care s'ar afla pe urmele atentatorului evadat.

Textul cablogramului e următorul:

„Direcției poliției din Stanislau.

„Reușind a debarea în America, eu toate urmările poliției, vă anunț aceasta cu bucurie pentru a numai obosi brava poliție din Stanislau cu urmărirea mea. Mă voi stabili probabil, în Canada, totuși n'am hotărât definitiv asupra acestui fapt.

În speranță că nu ne vom mai vedea niciodată, vă salută al dvoastră — Miroslav Sycinski.”

Congresul internațional contra opiului. Marti s'a deschis la Haga congresul internațional contra opiului. Delegatul Angliei a propus ca congresul să se exprime pentru interzicerea importului de opiuni. De acum înainte opiul să nu poată fi introdus decât în scopuri medicale.

Congresul a primit această propunere.

Din ce cauză a murit Cleopatra? Vestita regină a Egiptului, dupăcum am învățat în școală și dupăcum a scris și Shakespeare, a murit fiind mușcată de șarpe. Afirmăția aceasta, care până azi era crezută ca adevărată de toată lumea, acuma baronul Larrey, un istoric francez, care de mai mulți ani se ocupă cu istoria Egiptului și care a

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

Roza dela Disentis

de

H. Zschokke.

Trad. de Iunius.

(78)

— Urmare. —

— Dati-mi voe d-șoară să vă întreb unde vă voi însoți de aici?

— Unde? mă întrebi pe mine. Eu îți răspund oftând: unde mă trage inima, unde poate... nu, *desigur* unde te trage și pe d-ta inima. Vedenia d-tale prevestitoare din Disentis îmi spune mie, că d-ta ai să o mai revezi încă odată pe d-șoara de Marmels.

Haina cernită, zăbranicul negru ale vedeniei înseamnă durerea Elfridei, căci te-a cunoscut rău, te-a măhnit, însă nu te-a uitat.

Dânsa ți-a arătat Roza dela Disentis, însă nu ți-a dat-o îndărăt.

Da iubite prietin, Elfrida te-a cunoscut rău pe d-ta, mărturiseste sincer însă, oare n'ai judecat-o și d-t până mai alaltăieri greșit?

Și ia spune n'a fost oare vina d-voastră a amândurora?

Și nu m'am aventurat eu în peripețiile unei călătorii periculoase, — *desigur* nu credeam să fie

de natura acestora, — numai și numai ca să duc Elfridei la Viena ertarea d-tale?

Când o auzi astfel vorbind, Flavian începu a se neliniști.

Dânsul privi, — ca spre a căuta după răspuns, — în jur de sine, respira mai des și zise cu vocea mișcată:

— Numai ertare? Eu nu mai am de ce s'o ert!

Elfrida, da! dânsa este și va rămânea pururea... pentru ce însă abați vorba iarăși despre dânsa?

De ce deștepti în mine chiar speranțe? Nu, asta nu mai e o dovadă de prietenie.

— Cum, adică nu-ți sunt peietină? Nu-ți sunt deobligată?

Doar nu vreau nici eu alta decât să-ți răsplătesc bunătatea și vreau să și încerc a ți-o răsplăti.

Ascultă-mă.

D-ta iubești pe amica-mea.

Orice piedecă, orice stavilă a dispărut dintre d-voastre.

D-ta ești iubit și erai iubit și atunci, când Malariva prin șmecheriile lui îți cam întunecase aureola, care te împodobia și acum te împodobește iarăși în ochii fetei.

Și dacă vrei să-ți dovedesc aceasta, vei avea oricând, în orice oră vei dori-o după ajungerea noastră în Glarus.

E bine așa?

Îți zace la inimă să ai dovadă?

— Foarte mult! — zise Flavian și oprindu-se înaintea ei, îi apucă amândouă mâinile cu ardoare și oftând îi zise cu un accent de duioșie și de reproș în ton:

— Ah domnișoară, ce vrei să faci din mine iarăș?

— Să nu ne oprim! Vino amice! Societatea noastră s'a prea apropiat de noi și eu mai am atâtea să-ți spun. Pot să sper, că mă vei însoți la Elfrida?

— Cât de bueros!... Dar oare e permis să încercăm în aceste vremuri?

Cum să ajungem noi la Viena prin mulțimea maselor armate — din Holanda până în Italia?

Și încă dacă mai punem, că tovarășa d-tale e bolnavă!

Să așteptăm cu răbdare un moment mai potrivit. Urmează-mă deocamdată într'un azil frumos la poalele Vogesilor, unde...

— Nu ți-am spus, — îl intrerupse vici Paulina, — că în vremea, ce d-ta erai bolnav, buna noastră doamnă de Castelberg a intrat în corespondență cu sora d-tale?

Că doamna, sora d-tale a aflat deja, că d-ta ești așa de bun și te-ai însărcinat să ne întovărășești la Glarus și prin Elveția?

În fine, că a fost atât de bună, să ne invite la... ah! uitucă ce sunt!

Iartă-mă te rog, că mi-a eșt din cap să-ți spun, însă ști cât de arareori putem numai să vorbim și ce puțin e de când ne cunoaștem.

(Va urma)

studiat un număr colosal de hârtii egiptene și inscripții de pe morminte, — o trage la îndoială.

În cursul cercetărilor sale tot mai mult s'a convins, că regina Cleopatra a murit asfixiată de gaz carbonic. E probabil că regina a aprins cărbuni și a inhalat gazul acesta. Deocamdată Larrey presupune numai, că regina Cleopatra și-ar fi ales acest soi de moarte, dar argumentele în chestia aceasta le așteaptă dela cercetările viitoare.

ECONOMIE-FINANȚE

Banca națională a României

— Urmare —

Emisiunea de bilete a atins cifra cea mai ridicată dela înființarea Băncii, ajungând până la 319.742.490 lei.

Taxa scontului a fost de 5% până la 30 august, când bănci europene o ridicaseră de mult. Când însă numărul se scumpise prea mult, când creditele se restrinseseră pe piețele străine și când chiar instituțiile financiare și casele de bancă din țară, cari de regulă își procurau capitaluri din străinătate, au găsit mai avantajos a se adresa Băncii Naționale, situațiunea a devenit mai dificilă. Banca a satisfăcut negreșit toate cererile, dar a fost nevoită a ridica treptat taxa scontului: dela 5 la 6% până în 19 septembrie; 7% până în 27 octombrie și la 8% până în 29 decembrie, când s'a scăzut iarăș la 7%.

Mișcarea totală a scontului în 1907 a fost de lei 16.800.000 mai mare decât în 1906, iar beneficiile realizate din scont s'au cifrat cu lei 2.582.045'82.

Printre împrumuturile de cont-curent amintim, că Banca a acordat Casei centrale a băncilor sătești, contra gagiu de efecte, împrumuturi în valoare de lei 14.485.000'92, din care a rămas, ca sold, la finea anului suma de lei 12.737.762'80.

Taxa împrumuturilor a fost de 5% până la 30 august. La această dată s'a ridicat la 6%; în 19 septembrie la 7%; în 27 octombrie la 8% și, iar în 29 decembrie s'a scăzut la 7½%.

Beneficiile date de împrumuturi se urcă la suma de lei 1.048.458'05.

Biletele în circulațiune s'au urcat la suma medie de lei 280.423.806 contra lei 239.002.801 în 1906.

Raportul lunar între rezerva metalică și circulațiunea fiduciară a variat între 40'807% și 48'707%.

Dacă ținem socoteală de suma datorită de guvern din cele 15 milioane ce le-a împrumutat dela Bancă, conform convențiunei din 11 mai 1901, și cari sunt dispensate de acoperire metalică, raportul între rezerva metalică și circulațiunea fiduciară variază între 43'112 și 51'416%.

Partea ce revine Statului, sub diferite forme, din beneficiile anului 1907, constă din:

Participarea cu 20% din beneficiile Băncii	lei 931.975'78
Din această sumă vându-se Statului, conform convențiunei din 11 mai 1901	lei 622.000'—
Reținându-se de Banca pentru amortizarea împrumutului de 15 milioane acordat Statului conform a-celași convențiuni	lei 309.975'78
Total	lei 931.975'78
Impozite fonciere zecimi și altele	lei 307.621'22
Indemnizare pentru depunerea băncii de serviciul de casierie a statului, conform convențiunei din aprilie 1905	140.000'—
Total lei	1.379.597'—

Această sumă reprezintă 11'50% calculată asupra capitalului băncii și 31'35% în raport cu dividendele și tantiemele distribuite.

Apoi, statul a mai beneficiat de reduceri de taxe la operațiunile creditului agricol și la împrumuturile făcute pentru a cumpăra porumb la țărani.

Banca a mai acordat asemenea reduceri și pentru împrumuturile făcute persoanelor, cari au suferit devastări cu ocaziunea turburărilor agrare din primăvară.

Aceste reduceri reprezintă pentru 1907 o sumă de peste 400.000 lei, adică vr'o 9% în raport cu dividendele și tantiemele împărțite.

În cifrele de mai sus nu intră taxele de timbru pentru împrumuturi, scont și altele, percepute de fise, cari măresc și mai mult beneficiul ce statul trage dela bancă.

(Va urma.)

Gavril Todiciă

Bibliografie

—x—

A apărut revista literară „*Ramuri*” cu următorul cuprins: I. I. Soric: Doină (poezie), D. Tomescu: Însemnări, I. M. Marinescu: Claudiu (poezie), E. C. Decuseară: Însemnările unui maniac, Liviu Marian: Inviere (poezie), C. S. Făgețel: „Oameni cari au fost”, I. N. Părvulescu: Prin codru (poezie), Petroniu: Cronică catrală, M. Voevodu: Expoziția pictorilor craioveni. — Cronică.

*

„*Cultură Creștină*”, nrul 19, cu următorul: Vasile Cerghizan: Cultură ori credință. Zenove Păclisan: Biserica românească și Calvinismul dela moartea lui I. Sigismund până la urcarea pe tron a lui Gavrilă Bethlen. Nicolae S. Aron: Interiorul bisericii române gr. cat. Dr. Ioan Bălan: Autorii cărților liturgice (II). Virgil Pop: La unirea bisericilor. (IV). Cronică: Colegiul sacru al Cardinalilor; o deciziune înțeleaptă; Stări îngrijorătoare; Rodele milei creștine. Cărți și reviste: Dr. Augustin Bunea: Stăpânii Țării Oltului; „Revista Teologică”; „Țara Nouă”; „A Cei”.

*

„*Albina*” nr. 8 cu sumarul: dr. D. Pașcanu, Alăptarea copiilor. I. Dragoslav, Legenda Nalbei. (Sfârșit). I. Inceputul cercetărilor spre polul nordic. M. N. Popescu. Cum să-mi cresc copilul: Exemplul. Petru Gh. Savin, Fata de împărat cu mâinile tăiate, poveste. Urmare). Din ziare și reviste. Cronică. Pagina copiilor. Ilustrațiuni. Activitatea socială a preoților și învățătorilor.

*

Calendarul pe anul bisect dela Hristos 1912, cu un cuprins bogat de articole literare, economice, poezii, glume și cu mai multe ilustrațiuni, între cari amintim pe a apostolului neamului *Nicolae Iorga* și a marelui mecenat *Vas. Stroescu*. Cu șematismele diecezei Arad și Oradea-mare. Prețul unui exemplar cu șematism . . . . . 50 fileri fără șematism . . . . . 30 fileri Revanzătorii capătă rabat.

*

La Librăria diecezană din Arad se află de vânzare:

Andreiev L., Anatema, piesă, pentru care Sinodul rus l-a escumunicat pe autor din biserica creștină	—60
Demetriad M., Renegatul	—30
Chendi Il., Portrete literare	—30
Organizațiunea învățământului popular din Ungaria de dr. Baló I., trad. de dr. P. Pipoș	3.—
Istoria pedagogiei de dr. P. Pipoș	4.—
Herbart și educația prin instrucțiune de Herbart	—60
Curs practic de lucru manual cu figuri explicative de Fl. Iliosa	—60
Elemente de pedagogie de Conta-Kerubach	4.—
„metodică”	3.—
Dr. Nestor Șimon: Vasile Nașeu, viața și faptele lui în legătură cu luptele grănițelor nășăudenii pentru asigurarea averilor și fondurilor grănițărești	6.—
Lovinescu E. Scenete și fantazii	1'50

Prințesa Elena de Racovița Furiile amorului	1'20
Flacăra nr. 1, 2, 3, 4, și 5	20 fil.
N. Iorga: Generalități cu privire la studiile istorice	—50
— Studii și documente cu privire la Istoria românilor, vol. XX	10—
— Partea românilor din Ardeal și Ungaria în cultura românească. Influențe și conflicte	—30
Psihologia precedată de Somatologie și urmată de logica elementară de dr. Pipoș	2'40
Brătescu-Voinesti, Neamul Udrestilor, schițe și nuvele	—30
Zamfirescu D., Lydda, nuvele	—60
„Farfaut”,	—30
Gorki M., Scene din viața vagabonzilor, trad. de Carp	—60
Păcurariu I.: Elemente de estetică	1'20
Dr. Onișor V.: Legiuirea țării noastre	1.—
Sărbătorirea profesorului N. Iorga cu ocazia împlinirii a 40 ani de viață. Câteva articole din ziare și reviste	—40
Pavelescu C.: Poezii	3'—
Metodica Matematicii de Gh. V. Costescu	5'—
Metodica limbii române de Gh. V. Costescu	5'—
Metodica Istoriei și Geografiei de Gh. N. Costescu	7'—
Culea D. Sp. Invățământul despre natură în școala primară	3'50
Curs de pedagogie teoretică și practică de Gabr. Compayre	2'—
Metodica limbii românești de Lupu—Antoneseu—Nicolescu și Ciocărlie	5'—
Curs elementar de Psihologie de Lupu C. I.	4'—
Marinescu—Avram Treptele didactice formale	3'—
Davlov Jocuri și jucării pentru copii	1'50
Cum își învață Gertruda copii trad. de Borgovan	1'50
Pedagogia lucrată pe bazele psihologice și etice ale realismului Herbartian de Popescu I.	4'—
N. Iorga: Turburările bisericesti și politicianismul 1910—1911.	—35
— Serbările dela Blaj	—70
— Un biruitor, Radu-Vodă Șerban	—50
— Ceva despre Ardealul românesc și viața culturală românească de astăzi	—60

La comanda să se alăture și pentru porto postal 20 fileri de fiecare carte.

POSTA REDACȚIEI.

V. Terebenț. Fiind răspunsul prea personal, nu îl putem publica. De altfel te avizăm, că greșești, de oarece corespondentul nu a fost acela, pe care d-ta îl vizezi.

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fil. La comanda dela 5 exemplare în sus se va scoti numai 1 cor. de exemplar; librărilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăgian.

Vărosmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Biron central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körut 29.

Director-sef: Dr. A. Cozmuța.
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.
Telefon 88—99.

Aviz! Fiecare român de bine, care are lipsă de mașini agricole, motoare cu benzină, ferării, arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

Sunt recunoscute de calitate cea mai bună

GHELE

pentru doamne, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociației călătorilor Aradani” și se pot procura cu prețurile cele mai moderate.

Director: IUSTIN OLAR.

ARAD, Szabadság-tér Nr. 14.
(Filiale în PISCHI și CERMEI).

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. Telefon 438.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plată.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrierului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Birou de informații!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministere și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2-3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referența cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III/9.

Traian M. Boleanțu

translator la tribunalul reg.

Birou pentru afaceri de bancă, comisiuni și comerț.

PANGIOVA, STR. MARIA TEREZIA Nr. 9.

(vis-à-vis de berăria Weifert).

Agentura principală a societății pe acții „Elemi biztosító”. — Reprezentantul societății pe acții de schimb „Mercur”.

PRIMEȘTE tot felul de asigurări.

MJLOCEȘTE tot soiul de cumpărări, arândări, vinderi și comande.

LICUIDEAZĂ orice împrumuturi în condiții favorabile.

VINDE tot soiul de lozuri, cu bani gata ori cu solvire în rate.

„FLORIOL”, leacul contra boalei de porci, aici se poate căpăta 1 sticlă 1 cor. 60 fil. În fluiță cu efect sigur.

Lozurile loteriei de clasă în prețuri originale.

ACORDĂ împrumuturi personale, fără garanții, pe seama funcționarilor, în condițiuni ușoare.

İNDEPLINEȘTE orice însărcinare ieftin, conștient și punctual.

Desfacere de prăvălie!!!

Marfa din magazinul meu
voi vinde-o

cu prețuri foarte reduse.
Desfacere autorizată s'a
început de câteva zile.

**In săptămâna
asta se vinde:**

mănuși de pieleglacé

pentru dame,
specimene fine, negre, albe
și colorate.

Părechea 75 cr.

**Stofe pentru
costume și haine**

negre și în toate colorile.

HOFFMAN SÁNDOR

ARAD, (Palatul teatrului).

Pânze și șifonuri

Confecție pentru dame și fete. — Covoare, perdele, plapome, blănării.

Se vând

cu prețuri uimitoare de ieftine, până ce se va desface asortimentul

Flanele tenis fine în preț de 25 cr. Flanele de dame în toate colorile.

**Rog priviți ga-
lantarele mele!!**

GYAPJAS LAJOS

măstru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări
: în bransa aceasta. :

Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețu-
turile cele mai moderate.

ASSAEL IACOB și FIUL

Telef: 835

Arad, drumul Radna 23.

Fabrică de mașini, motoare,
instrumente și mașini agri-
cole. Liftari de povară. — Pla-
nuri și preliminară gratuit.

„ECONOMUL“,

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚIUNI.

∴ Centrala în CLUJ (casa proprie). ∴
Filiale în Gherla, Murăș-Ludoș, și Aiud.

Reveriment: 47 milioane.
Active: 5 „
Depuneri: 25 „

Pentru depuneri nouă spre fructificare acordă 5%, 5 1/4%, 5 1/2%, 5 3/4% și 6% după sume și stabilitate, iar corporațiilor în condițiuni excepționale; contractează replătirea și fără abzicere.

Acordă împrumuturi favorabile ipotecare cu și fără anuități precum și în cont curent, ajută înființarea de bănci sătești și le acordă credite; mijlocește cele mai ieftine asigurări în toate combinațiile.

Instituții principale de binefacere: masa studenților, ambulanța bolnavilor și serviciul informativ pentru țărani.

Direcțiunea.

„Someșana“,

instituit de credit și economii, societate pe acții în D. e. s. —
Filială în Ileanda-mare. — Giro-conto la Banca Austro-Ungară.

Cu capital social acționar de C. 400000.—
Fond de rezervă . . . . . „ 180000.—
efectuește toate operațiunile de bancă.

o o o o o o

Acordă împrumuturi ipotecare, cambiali, pe lomcard, etc. — Primește depuneri spre fructificare pentru cari plătește 5 procente interese, iar pentru depuneri mai însemnate și stabile precum și pentru depuneri dela corporațiuni culturale și bisericesti solvește 5 procente și jum. la sută interese. Darea de venit o solvește institutul.

o o o o o o

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, spre care scop la cerere se trimite cheque-uri poștali. — Coresponzența în limba română, maghiară și germană. o o o o o o o o

Direcțiunea.

PULBERĂRIA ARMATEI DUBEȘTI.

Publicație.

Se aduce la cunoștința generală că, deoarece la licitația ținută în ziua de 20 octomvrie 1911 nu s'a prezentat concurenți suficienți; iar prețurile oferite au fost prea mari, se ține o nouă licitație publică, în ziua de 24 octomvrie 1911 st. v. orele 10 a. m. la „Pulberăria armatei Dubești“ pentru furnizarea a: 200000 (două sute de mii) kgr. salpetru de Kili și 155000 (una sută cincizeci și cinci de mii) kgr. oleum.

Licitatia se va ține în conformitate cu Art. 73—83 din legea comptabilității publice.

Condițiunile tehnice ce trebuie să îndeplinească aceste materiale cum și probele la cari vor fi supuse la recepționarea lor, sunt cele publicate în Momiitorul Oficial No. 182 din 17 noemvrie 1911.

DIRECTORUL PULBERĂRIEI
Lt.-colonel *Albu.*

No. 1482 din 19 Noemvrie 1911.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu pre-

țurile cele mai moderate

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: „ „ Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. „ „

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. „ „ Contabilitatea: Nrul 1149.
„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Eskomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantagii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infrației (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119,830.992.—
	(viață	11,020.266.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes

ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore. Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul. „Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen
A R A D.

Andrássy Gábor mäsar

— Arad, str. Kasza Nr. 45. —

Aduc la cunoștința on. public, că în str. Kasza Nr. 45 am deschis atelier de mäsarit. Primesc totfel de lucrări pentru zidiri și mobile în bransa mea, executându-le prompt și conștientios. Comandele din provincie le execut prompt. Rugând binevoitorul sprijin al on. public, român

Cu toată stima:

Andrássy Gábor,
mäsar de mobilă și zidiri.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de băi și dame Salamander

cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 fileri exclusiv la mine.

Weinberger János
prăvălie de ghete de rangul I-ii.
Arad, piața Andrássy Nr. 20.

Comandele din provincă se execută încă în aceeași zi.

25 (11)

Tobuze pentru țigarete
de fabrica

Bardou

care sunt mai bune și mai
plăcute, — se capătă la:

Librăria FRAȚII ROTH

Arad, Andrássy-tér. Vis-à-vis de Monumentul-sfânt.

Români, replantați viile, cu altoi dela firmă română

„MUGURUL“

INSOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă pe lângă cele mai moderate prețuri soiuri de vin și de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL“
ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n-au fost alocate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune. La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români trimiteți băeții la cursul practic de altoit.

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vrea binele.

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!!

Cel mai bun și mai încrezut mijloc de curățirea și nobilitarea feței, care se deosebește de toate mijloacele cunoscute până acum este

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tinerească imprimată feței o finețe de catifea, îndepărtează pistrii și alunițele, netezește încreșturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Serail crema a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate produsele mele de Serail, constă, din substanțe nevătătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde seăderile.

O cutie 1 cor. 20 fil.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea

O bucată 70 fileri.

Pe poștă le timite:

farmacia **Rozsnyay**
Arad, Szabadság-tér.

Comandele din provincă să efectueze încă în aceeași zi.